

Negative holdninger og stereotypier om samer på Facebook

En rapport av Analyse & Tall, på vegne
av Amnesty International Norge
September 2023

Utarbeidet av

Analyse & Tall SA
St. Halvards gate 33
0192 Oslo
www.ogtall.no

Databehandling, tekst, analyse og design

Analyse & Tall SA

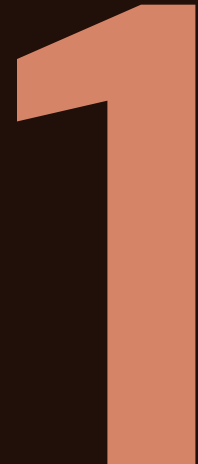
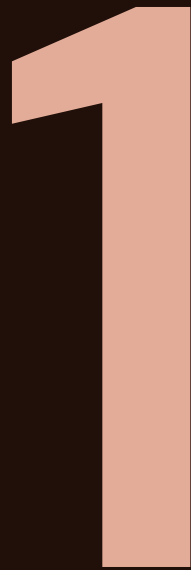
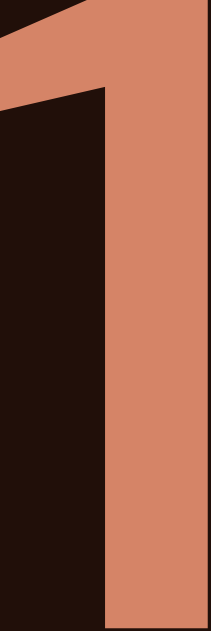
Bilder i rapporten:

Unsplash (Secret Travel Guide, Thom Reijnders, Julia Nachzo, Knut Troim), Norsk Folkemuseum, Amnesty International Norge, Nortura.

Innhold

1 Innledning	4
<ul style="list-style-type: none">• Forord• Rapportens bakteppe	
2 Sentrale funn	9
3 Data & metode	13
<ul style="list-style-type: none">• Rapportens datagrunnlag• Kvalitativ analyse av kommentarer på Facebook• Hva er samisk tematikk?• Hva er hatprat?	
4 Resultater fra analysen av Facebook-sider	22
<ul style="list-style-type: none">• Hvor mye omtales samisk tematikk på Facebook?• Hvilke negative holdninger og stereotypier uttrykkes i kommentarfeltene?• Hvor stort et hatet?	
5 Resultater fra analysen av Facebook-grupper	48
6 GPT-4 som metode	55

Innledning

Forord

Hver fjerde ytring om samer på Facebook er negativ. Det viser denne rapporten, som er en unik kartlegging av ytringsklimaet for samer på plattformen.

Samer i Norge har en lang historie med undertrykking og diskriminering. I dag er samer anerkjent som urfolk som gir dem rettigheter som bl.a. skal sikre minoritetsvern og motvirke diskriminering. Samtidig vet vi fra tidligere undersøkelser¹ at mange vet lite om samer, som fører til negative holdninger og hets.

Stadige negative ytringer om gruppen du identifiserer deg med kan gjøre at du føler deg isolert og mindreverdig. Tidligere undersøkelser viser at folk som utsettes for netthets kan bli redde, sove dårlig og bli nervøse for å delta i debatten.

Netthets truer derfor ytringsfriheten til minoriteter. Det kan også påvirke samfunnets oppfatning av minoriteter og opprettholde diskriminering.

Rapporten viser at Fosen-saken førte til en klar økning i negative kommentarer. Dette bekymrer fordi vi kan vente flere saker fremover der samers rettigheter kommer i konflikt med energiproduksjon, mineralutvinning og infrastruktur.

For Amnesty er det viktig å si at mange av ytringene som er negative om samer, verken er eller bør være ulovlige. Samtidig må vi ha med oss at det som debatteres er en utsatt minoritet. En stor andel samer rapporterer om diskriminering og mobbing, og samer opplever mer vold enn andre.²

Vi håper rapporten vil bidra til en mer opplyst samtale om ytringsklimaet rundt samer. Her finnes det ikke enkle løsninger, men vi har noen forslag til tiltak:

Politiet må ha nok ressurser til å følge opp de som opplever mulig hatkriminalitet på nett, og de må ha kompetanse om urfolk og andre minoriteters situasjon. Myndighetene bør opprette et lavterskeltilbud for folk som opplever netthets.

Plattformene må ta mer ansvar og sørge for god moderering, både for de som blir utsatt for språklige angrep på nett, og de som blir moderert. De må også bli mer åpne om hvordan de modererer.

Til sist må vi spre kunnskap om samers liv og rettigheter. Politiske ledere har et særlig ansvar for å være tydelige på samers rett til ikke å bli diskriminert og til beskyttelse mot vold og trakassering. Vi mener at denne undersøkelsen viser at dette bør være en prioritet.

Forord av Amnesty International Norge

Rapportens bakteppe

Samene er et urfolk som har en lang historie og tilstedeværelse i de nordlige delene av Europa, inkludert Norge. De tradisjonelle samiske områdene strekker seg over deler av Norge, Sverige, Finland og Russland, og kalles Sápmi.³

Samene har en unik kultur, språk og livsstil, med viktige tradisjoner innenfor reindrift, fiske, jakt og håndverk.⁴ Samisk språk er en vesentlig del av den samiske kultur og historie, og det finnes flere forskjellige samiske språk.⁵

Norge registrerer ikke informasjon om borgernes etnisitet(er). Statistikk om den samiske befolkningen har derfor i hovedsak en geografisk tilnærming, med vekt på samiske bosettingsområder nord for Saltfjellet. SSB anslår at nesten 54 000 mennesker er bosatt i samiske områder, hvilket utgjør omtrent 1% av den norske befolkningen.⁶

Historisk sett har samene møtt utfordringer som assimilasjonspolitik og tap av land og rettigheter. I moderne tid har det imidlertid vært en økt bevissthet om samiske rettigheter, kultur og identitet. Samene har fått anerkjennelse som urfolk i Norge, og det er blitt gjort tiltak for å beskytte og fremme deres kultur og rettigheter.⁷

Sametinget ble åpnet i 1989 for å styrke samenes politiske stilling og fremme samenes interesser i Norge, bidra til en likeverdig og rettferdig behandling av det samiske folket og arbeide med å legge forholdene til rette for at samene kan sikre og utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnsliv.⁸

Til tross for fremskritt opplever samer fortsatt diskriminering, negative holdninger, stereotypier og fordommer som har konsekvens for deres psykiske og fysiske helse, inkludering og likestilling.⁹

Undersøkelser viser at samer har fire ganger så høy risiko for å oppleve diskriminering som majoritetsbefolkningen¹⁰ og at tre av fire unge samer har opplevd diskriminering fordi de er samer.¹¹ En rapport fra Norges institusjon for menneskerettigheter¹² om holdninger til samer og nasjonale minoriteter i Norge viste at en betydelig andel av respondentene har klassiske negative stereotypier om samer, som eksempelvis at de blir for lett krenket eller har for mange særrettigheter. Undersøkelsen viser også at over 15% på landsbasis, og over 30% av de som er bosatt i Nord-Norge, har observert hatprat/hets rettet mot samer.¹³

Flertallet i undersøkelsen om unge samers psykiske helse oppgir at de har opplevd diskriminering, og mange unge samer sier at de har sluttet å delta i diskusjoner der de kan oppleve å få stygge kommentarer eller ser at andre får det på sosiale medier.¹⁴

Med denne rapporten ønsker vi å tilføre mer kunnskap om omfanget av negative holdninger og stereotypier som deles om samer i sosiale medier. Med 3,5 millioner brukere er Facebook det største sosiale mediet i Norge, og den største arenaen for offentlig digital debatt. Majoriteten av alle norske medier og politikere har en Facebook-side hvor et bredt spekter av saker diskuteres og debatteres. Når vi skulle undersøke negative holdninger og stereotypier om samer i den digitale debatten var derfor Facebook et naturlig valg.

Det er et alvorlig demokratisk problem når minoritetsgrupper i samfunnet unnlater å ytre seg i offentligheten, i frykt for hets, nedsettende eller fordomsfulle kommentarer. I denne rapporten tar vi for oss denne utfordringen, og belyser hvordan hatprat, negative holdninger og stereotypier om samer utspiller seg på Facebook.

Begrepsavklaringer

Fosen-saken refererer til konflikten om de to vindkraftverkene Storheia og Roan i Trøndelag og reindriftssamenes rettigheter. Vindkraftverkene ligger i beiteområdet til Fosen reinbeitedistrikt. Olje- og energidepartementets konsesjon til vindkraftanleggene ble klaget inn, og i oktober 2021 kom dommen fra Høyesterett. Dommen slo fast at vindkraftutbyggingen på Fosen var ugyldig fordi den krenker reindriftssamers rett til utøvelse av kultur etter artikkel 27 i FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter. Til tross for dommen i Høyesterett er vindkraftverkene fortsatt i drift, og dette førte til store aksjoner og demonstrasjoner våren 2023.

Urfolk er en betegnelse som vanligvis brukes om folkeslag som ikke er det dominerende folket i det større samfunnet de er en del av, og som har bodd i områdene fra langt tilbake og før statens grenser ble fastlagt. Samer har status som urfolk i Norge.

Sametinget er det samiske folkets folkevalgte parlament i Norge og er et selvstendig folkevalgt organ.

Sannhets- og forsoningskommisjonen var satt ned av Stortinget i 2018 for å granske fornorskingspolitikk og urett overfor samer, kvener/norskfinner og skogfinner. Formålet var å legge grunnlag for anerkjennelse av samer, kvener/norskfinner og skogfinners erfaringer i møte med norske myndigheters politikk, og de konsekvensene disse erfaringene har hatt for dem som grupper og individer.

2

2

2

2

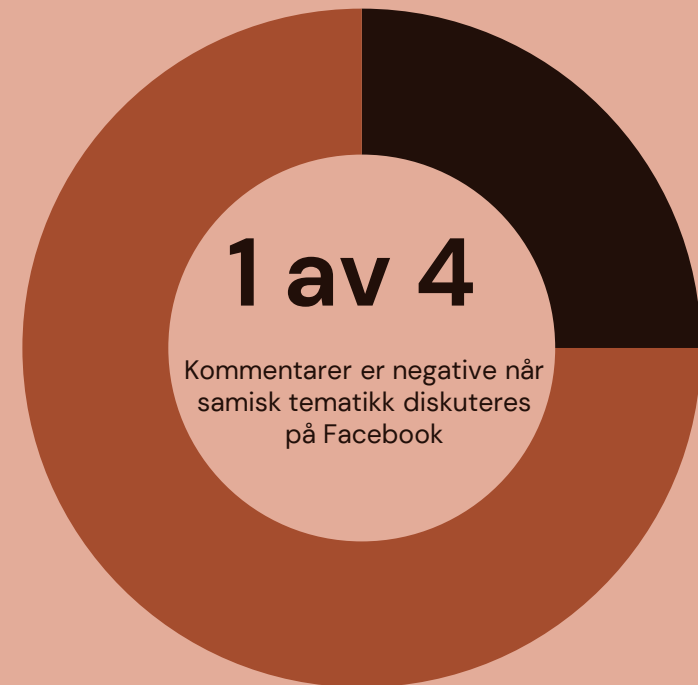
Sentrale funn

#1

Debatter om samisk tematikk på Facebook er preget av negative holdninger og stereotypiske fremstillinger

Når samisk tematikk diskuteres og spesifikt nevnes i kommentarene på Facebook-sidene til medier og politikere inneholder én av fire kommentarer negative holdninger eller stereotypiske fremstillinger.

Når samisk tematikk diskuteres og spesifikt nevnes i kommentarene i Facebook-gruppene øker andelen med negative holdninger eller stereotypiske fremstillinger til én av tre kommentarer.

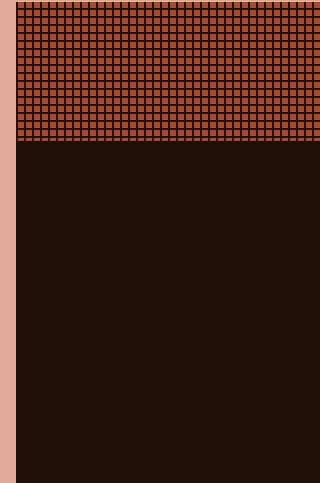

#2

Fosen-saken øker omtalevolumet og andelen negative kommentarer i mediernes kommentarfelt

Som en direkte konsekvens av diskusjonene om Fosen-saken øker andelen kommentarer som formidler negative holdninger og stereotypier med nesten 10% i første halvår i 2023.

Den største økningen i andelen negative kommentarer er i kommentarfeltet til riksdekkende medier.

+10% negative kommentarer når Fosen-saken diskuteres våren 2023

25% negative kommentarer i gjennomsnitt

3

At samer hindrer fremskritt og moderne utvikling er den aller vanligste negative holdningen om samer

Hvilke negative holdninger og stereotypier som formidles i Facebook-kommentarene er relativt likt fordelt. Aller mest utbredt er kommentarer som forfekter at «samer hindrer fremskritt og moderne utvikling». Dette henger særlig sammen med diskusjonen om Fosen-saken og hvorvidt vindturbinene bør fjernes.

Den nest vanligste negative holdningen om samer i kommentarfeltene handler om at «samer kan ikke regnes som urfolk». Utsagnene om at samenes urfolkstatus er urettmessig brukes som argument mot samiske rettigheter og det hevdes at samer driver med bevisst segregering.

Samer hindrer fremskritt og moderne utvikling

Samers urfolkstatus er urettmessig

33

33

33

33

Data &
metode

Rapportens datagrunnlag

Datagrunnlaget som denne rapporten bygger på er innsamlet fra Facebook sider og grupper i perioden 1. januar 2019 – 15. juni 2023.

Innhold fra Facebook-sidene er hentet gjennom Facebook sine APIer, mens innhold fra gruppene er innhentet gjennom tjenesten Apify. Vi har ikke tilgang til lukkede grupper eller private profiler.

Vi har søkt etter innhold på begge plattformer ved hjelp av søkeordlister som innfanger bestemte tematikker eller fenomener. Totalt har vi søkt etter 11 overordnede kategorier. Til sammen inneholder disse 149 søkeord som brukes til å finne relevant innhold for analysene. Du kan lese mer om denne metoden på side 20.

Begrensninger

Søk etter innhold basert på søkeord har en iboende begrensning i at vi kun finner innhold som vi allerede kjenner til. Vi har forsøkt å redusere denne potensielle skjevheten i vårt datagrunnlag, ved å gjentatte ganger søke etter innhold og legge til eller fjerne søkeord som ikke fungerer for rapportens formål.

Personvern hensyn

Formålet med denne analysen er å se på utviklingstrekk for noen bestemte debatter over tid. Vi undersøker ikke hva enkeltpersoner skriver eller mener om tematikkene. Avsendere av kommentarer er anonymisert av Facebook, så vi vet ikke hvem som har skrevet en kommentar.

Vi har hentet data fra disse kildene i perioden 2019–2023

269 partipolitiske
Facebook-sider

3 904 innlegg
29 572 kommentarer

284 mediesider
på Facebook

11 337 innlegg
166 863 kommentarer

73 offentlige
Facebook-grupper

2 672 innlegg
14 568 kommentarer

Data fra Facebook-sider

For å kartlegge den offentlige debatten om samer på Facebook i Norge, har vi søkt etter publiserte innlegg på offentlige Facebook-sider til norske medier, partier og politikere som inneholder søkeord som kan knyttes til debattene vi ønsker å undersøke. Både innleggene og kommentarene til disse innleggene inngår i analysen.

Facebook-analysen baserer seg på to typer sider: medier og partipolitiske sider. For norske medier har vi søkt etter innhold fra 385 lokale, regionale og nasjonale medier i perioden august 2020 – 15. juni 2023. For norske partipolitiske sider, har vi søkt etter innhold i perioden 1. januar 2019 – 15. juni 2023 fra følgende sider:

- Lokale partisider
- Nasjonale partisider, samt ungdomspartiene
- Partienes fylkeslag
- Partiledere, nestledere og partisekretærer i perioden
- Ministre i perioden
- Stortingspolitikere i perioden
- Partienes fem øverste Stortingskandidater fra hver valgkrets i 2021

Populasjonen består av Facebook-sider som er tilknyttet de ni partiene som er innvalgt på Stortinget i inneværende periode (2021–2025), samt partier som har stilt lister til valg på Sametinget.

Dette inkluderer partiene Rødt, SV, MDG, AP, SP, V, H, FrP, Fastboendes liste, Flyttsameliste, NSR, Nordkalottfolket, Samefolkets parti og Samenes folkeforbund. Totalt inngikk 2 467 partipolitiske sider i grunnpopulasjonen for denne rapporten.

Totalt i perioden fant vi 15 241 innlegg, fra henholdsvis 284 mediesider og 269 politikersider, som handlet om samiske tematikker. Disse, samt tilhørende kommentarspor, utgjør datagrunnlaget for analysen av Facebook-sider.

Begrensninger

Fordi Facebook er en levende plattform vil det alltid være en diskrepans mellom innholdet som til enhver tid er tilgjengelig og det innholdet som vi på et tidspunkt har innsamlet. Grunnen til dette er at Facebook selv, sideadministratorer eller Facebook-brukere kan ha moderert eller slettet kommentarer uten at vi ser at noe mangler.

Data fra Facebook-grupper

I tillegg til å kartlegge omtalen og debattene på de offentlige Facebook-sidene til medier og politikere har vi inkludert en rekke offentlige Facebook-grupper i datagrunnlaget. Gruppene er valgt ut basert på relevante tematikker og geografisk tilhørighet.

Vi har valgt å inkludere grupper for å gi et mer utfyllende bilde av den offentlige samtalen om samiske tematikker som utspiller seg på Facebook. Mange av gruppene vi har valgt ut har en sterk geografisk forankring og det utspiller seg lokale diskusjoner som kanskje ikke fanges opp i media.

Totalt har vi innsamlet aktivitet i tidsperioden fra 108 åpne grupper. I perioden fant vi 115 694 innlegg fra disse gruppene. Totalt hadde disse 221 481 kommentarer.

Av de 108 gruppene var det 73 grupper som til sammen hadde publisert 2 672 innlegg som handlet om samisk tematikk. Disse hadde 14 568 kommentarer. Dette utgjør datagrunnlaget for analysen på Facebook-grupper.

Begrensninger

Vårt utvalg av Facebook-grupper er basert på manuelle søk etter antatt relevante grupper nasjonalt, regionalt og særlig lokalt i Nord-Norge. Vi har ikke hatt mulighet til å undersøke debatter i private eller lukkede grupper på Facebook som krever et gruppemedlemskap for å kunne lese innholdet.

Som med kommentarer til Facebook-sider kan vi ikke se bort fra at mange kommentarer kan ha blitt moderert eller slettet etter at de ble publisert og før vi samlet dem inn.

Analyseprosessen – dette gjorde vi

Henter ut relevante innlegg fra **Facebook-sider**

Kategorisering ved hjelp av søkenøkkel

Kvalitativ dybdeanalyse av et randomisert utvalg av kommentarer (20%)

Analyse av ulike tema og diskurser

Henter ut relevante innlegg fra **Facebook-grupper**

Kategorisering ved hjelp av søkenøkkel

Identifiserer negative holdninger og stereotypier ved hjelp av kunstig intelligens

Analyse av ulike tema og diskurser

Kvalitativ analyse av kommentarer på Facebook

For å forstå omfanget av negative holdninger og stereotyper som preger diskursen rundt samiske temaer på Facebook, har vi gjort en kvalitativ dybdeanalyse av kommentarer til innlegg fra politikere, partier og medier om samisk tematikk. For å sikre at datagrunnlaget er relevant for det vi ønsket å undersøke, har vi begrenset datagrunnlaget til kommentarer som nevner et av søkeordene som ligger til grunn for analysen (se neste side). Vi har så gjort et randomisert utvalg av 20% av disse kommentarene per år, slik at alle årene i analyseperioden er likt representert i datagrunnlaget.

Hovedformålet med en slik kvalitativ gjennomgang er å bidra med dybdekunnskap om debatten, hvilke temaer som eventuelt inneholder en større andel hatprat, negative holdninger og stereotypiske fremstillinger. Det er i tillegg interessant å se på hvordan innleggenes vinkling påvirker debatten i kommentarfeltet, samt hvordan saker som utspiller seg i den fysiske sfære, som eksempelvis Fosen-demonstrasjonene, også får ringvirkninger for debatten på sosiale medier.

For å forstå omfanget av negative holdninger og stereotypiske fremstillinger av samer har vi utviklet et rammeverk som ligger tett opp til «Holdninger til samer og nasjonale minoriteter», en undersøkelse fra Norges institusjon for menneskerettigheter (NIM) i 2022.¹⁵

Kategoriene vi legger til grunn for forståelsen av «negative holdninger og stereotypiske fremstillinger av samer» er som følger:

- Samer har for mange særrettigheter, ordninger og goder
- Samer bidrar i liten grad til felleskapet
- Samer er ikke urfolk
- Samer lar seg krenke altfor lett
- Samer hindrer fremskritt og moderne utvikling

I de tilfeller der kommentaren passer i flere av de overnevnte kategoriene, er kommentaren kodet etter den mest fremtredende kategorien. I tillegg til de overnevnte kategoriene så vi også behov for å introdusere en «annet» kategori. Denne kategorien inneholder blant annet kommentarer hvor det uttrykkes kritikk mot sametinget som institusjon eller uttrykk for at sametinget bør avvikles, påstander om at samer er rasistiske mot majoritetsbefolkningen, eller andre negative og generaliserende utsagn om samer, som eksempelvis at de er voldelige.

I tillegg til det overnevnte har vi gjort en manuell koding av hatprat, ved å markere kommentarer som omtaler samer på en slik måte at det faller innenfor definisjonen av hatprat.

Hva er «samisk tematikk»?

Gjennom hele rapporten bruker vi begrepet "samisk tematikk" og en begrepsavklaring er påkrevd. Med samisk tematikk mener vi en samlebetegnelse på ulike benevnelser, begreper, begivenheter, temaer, navn, saker og hendelser som er relevant i en samisk kontekst. Facebook-innleggene og kommentarene som vi analyserer i denne rapporten har alle det til felles at de handler om noe av det vi har definert som relevant ut fra denne samlebetegnelsen.

Til grunn for innsamlingen av relevante innlegg og kommentarer om det vi kaller samisk tematikk ligger en lang liste med søkeord. Listen har Analyse & Tall utarbeidet i samarbeid med Amnesty. Listen er laget på bakgrunn av 11 hovedkategorier: *Benevnelser, nedsettende ord og uttrykk som brukes om samer, arealkonflikter, politikk, reindrift, samiske arrangementer, samiske begivenheter, samisk kultur, samiske organisasjoner og samiske personligheter og øvrig.*

Hovedkategoriene har tilhørende søkeord. Disse utgjør søkenøkkelene som vi bruker til å hente inn relevante innlegg og kommentarer. Eksempelvis er søkeordene *fosen-saken, fosen-dommen og alta-aksjonen* eksempler på ord som tilhører hovedkategorien arealkonflikt. Til sammen består listen av 149 søkeord.

Vi har tatt høyde for ulike bøyninger av ordene, samt bokmål og nynorsk. Vi tar imidlertid forbehold om at vi ikke nødvendigvis fanger inn all omtale der man skriver med dialekt eller muntlig språk.

Hva er hatprat?

Det finnes ingen klar enighet om hvordan hatefulle ytringer skal defineres, verken i Norge eller internasjonalt. Det nærmeste vi kommer, er bestemmelser i straffeloven og i likestillings- og diskrimineringsloven. Slik beskriver Straffeloven § 185 av 20057 de hatefulle ytringene som er straffbare:

«Med diskriminerende eller hatefull ytring menes det å true eller forhåne noen, eller fremme hat, forfølgelse eller ringeakt overfor noen på grunn av deres a) hudfarge eller nasjonale eller etniske opprinnelse, b) religion eller livssyn, c) seksuelle orientering, d) kjønnsidentitet eller kjønnsuttrykk, eller e) nedsatte funksjonsevne.»

Hatefulle ytringer som retter seg spesifikt mot samer faller derfor per definisjon under ytringer som er straffbare i juridisk forstand. Det finnes få eksempler i Norge der personer er dømt for hatefulle ytringer mot samer. I 2019 ble en mann dømt i Salten tingrett for hatefulle ytringer mot samer etter flere innlegg han skrev i Avisa Nordland sitt kommentarfelt på Facebook.¹⁶

(...) «Hallo dem hører heime på viddah.. Ikke her med den latterlige klovne drakten dem fær å vasa i. Kjenner du lokta av tennveske, er det en same ikke langt unna på 1, 30 og lokter bål.» (...)

I denne analysen begrenser vi oss ikke til hatefulle ytringer, i juridisk forstand. Samfunnsvitenskapelig forskning viser at det er langt flere ytringer som har alvorlige skadevirkninger, og som kan avskrekke personer fra å delta i den demokratiske debatten.¹⁷

Denne rapporten legger derfor til grunn en noe bredere forståelse enn den rent strafferettslige definisjonen, og forstår hatprat som språklige angrep eller nedsettende kommentarer basert på beskyttede karakteriska.

Med språklige angrep menes stigmatiserende, nedsettende, krenkende, stereotypiske, ekskluderende, sjikanerende eller truende ytringer. Beskyttede karakteristika for gruppen denne rapporten omhandler er etnisk opprinnelse.

4

4

4

4

**Resultater fra
analysen av
Facebook-
sider**

**Hvor mye omtales samisk
tematikk på Facebook?**

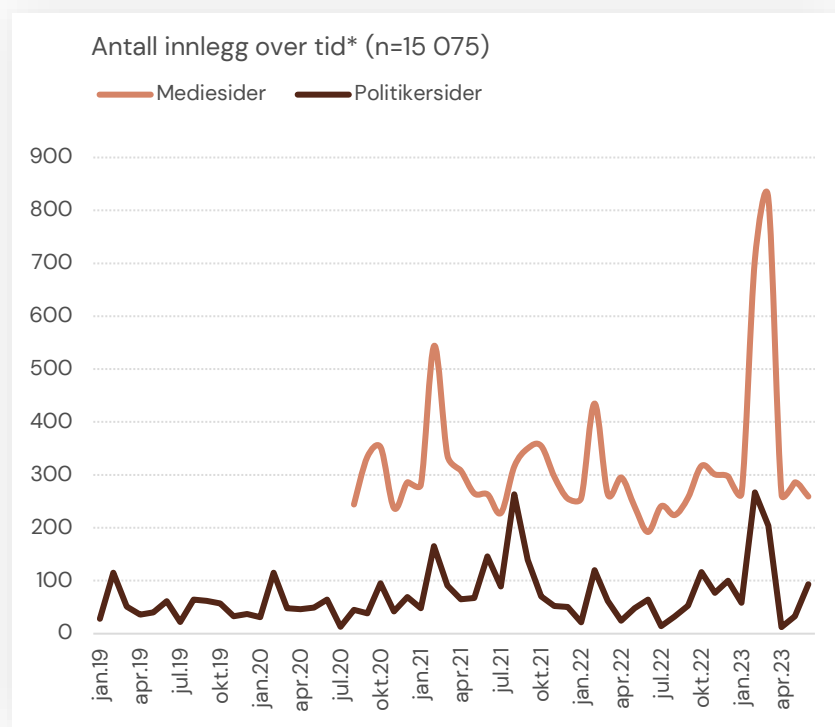
Hvor mye skriver mediene og politikerne om samisk tematikk?

Diagrammet til høyre viser antall Facebook-innlegg som norske medier og politikere har publisert om samer og tematikk som er relatert til samer i periodene vi har undersøkt. Som vi ser publiserer mediene betydelig flere innlegg enn politikerne i den sammenlignbare perioden (1. august 2020 – 30. juni 2023). Dette må ses i sammenheng med mediens kjernefunksjon som innholdsprodusenter.

Til tross for ulike publiseringsvolum totalt er både mediene og politikerne særlig aktive i februar de ulike årene. Dette henger sammen med samenes nasjonaldag 6. februar hvor politikere typisk skriver gratulasjoner, mens mediene benytter dagen til å sette samiske saker på dagsorden, eller omtaler ulike arrangementer og feiringer.

I 2021 bidrar Stortings- og sametingsvalget til økt omtale både på mediene- og politikernes Facebook-sider i august og september.

Nyheten om at Høyesterett gir medhold til reneierne på Fosen genererer mange innlegg i oktober samme år. Omtalen av Fosen-saken kulminerer i en omtaletopp i februar og mars 2023 da det bryter ut demonstrasjoner i Oslo mot at vindturbinene på Fosen ikke er revet, mer enn 500 dager etter Høyesterettsdommen ble avsagt.

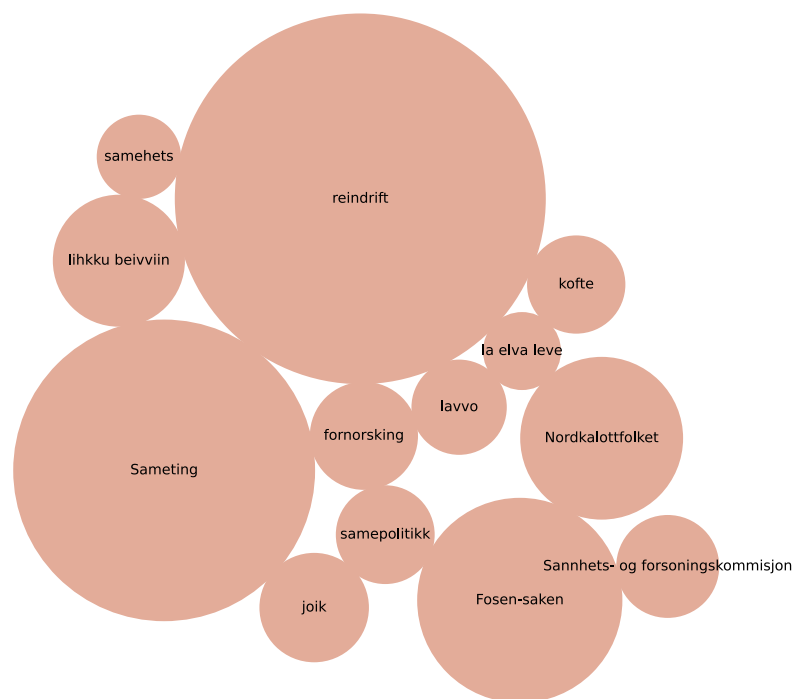

*For parti- og politikersidene er analyseperioden 1.1.2019 – 15.06.2023, mens for mediesidene er analyseperioden 1.8.2020 – 15.06.2023

De mest omtalte temaene er reindrift, Sametinget og Fosen-saken

Størrelsen på sirklene angir hvilke samiske tematikker som omtales oftest i Facebook-innleggene til mediene og politikerne i perioden. Temaene vi ser her bygger på en lang liste med søkeord, som deretter er gruppert sammen. For eksempel er kategorien «Fosen-saken» basert på innlegg som inneholder ord og uttrykk som *fosen-dommen*, *fosen-demonstrant* og *pågående menneskerettighetsbrudd*, osv.

Illustrasjonen viser at ulike saker relatert til reindrift er aller mest omtalt i perioden. Totalt er det lagt ut over 3 800 innlegg som omhandler reindrift på den ene eller andre måten. Fosen-saken er den mest omtalte enkeltsaken i perioden og havner på 3. plass i temaoversikten, etterfulgt av innlegg om Nordkalottfolket. En annen sentral enkeltsak i analyseperioden er Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport som ble lansert i juni 2023. Dette er det 8. mest omtalte temaet i innleggene på mediene og politikernes Facebook-sider.

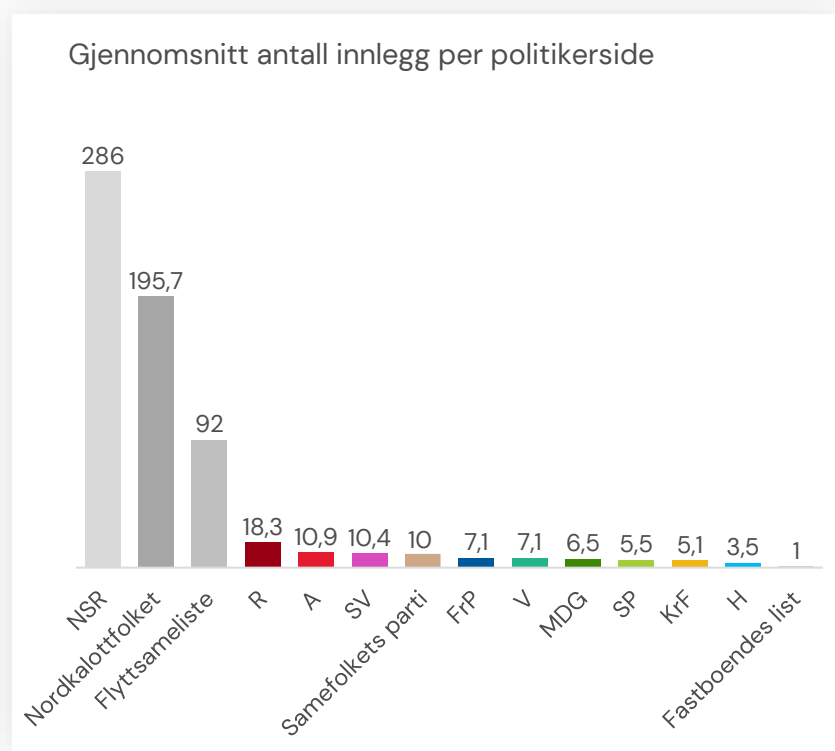
Figur: Hvis et innlegg inneholder flere ulike søkeord vil det telle flere ganger. For eksempel vil setningen «Reineierne på Fosen» plassere innlegget både i sirkelen «reindrift» og i sirkelen «Fosen-saken». Siden mange ulike saker og tematikker også omhandler reindrift gir dette utslag i størrelsen på denne sirkelen. «Lihkku beivviin» betyr «Gratulerer med dagen» på nordsamisk, og er innlegg som er publisert i forbindelse med samenes nasjonaldag.

Partiene på Sametinget skriver mest om samisk tematikk etterfulgt av Rødt

Diagrammet viser hvor mange innlegg representantene for de ulike politiske partiene i snitt har postet om samisk tematikk i perioden. Beregning av gjennomsnitt antall innlegg er gjort fordi det gir et mer representativt bilde av parti- og politikersidenes engasjement for samisk tematikk. Dette fordi flere av de større partiene har langt flere aktive parti- og politikersider på Facebook, mens de mindre partiene har færre. Eksempelvis har NSR fire aktive sider, sammenlignet med Høyre som har 36.

Det er partiene på Sametinget som i snitt poster mest. Parti- og politikersider som tilhører Norske Samers Riksforbund (NSR) har i snitt postet 286 innlegg i hele perioden.

Når vi ser på antall publiserte innlegg om samisk tematikk per parti på Stortinget utmerker Rødt seg med det største engasjementet (18,3 innlegg). Høyre, som satt i regjering i deler av perioden, er i andre enden av skalaen (3,5 innlegg).

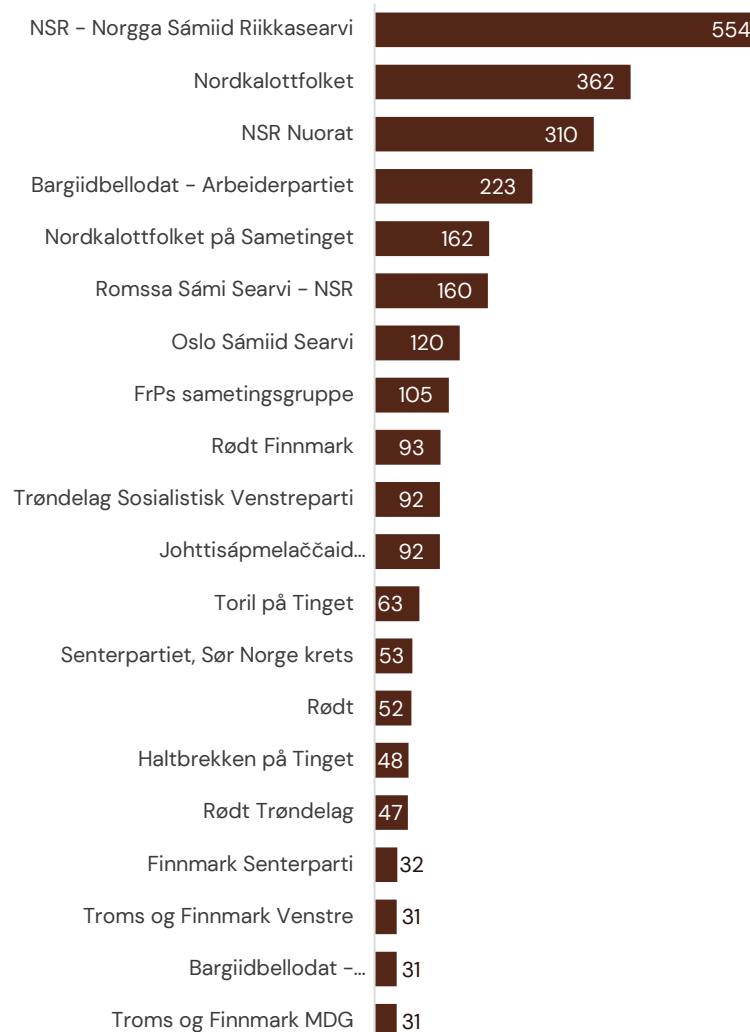

Også flest innlegg på enkeltsidene til partier på Sametinget

Diagrammet viser hvilke norske parti- og politikersider som har postet flest innlegg om samer eller samisk tematikk. Det er i hovedsak partier som er geografisk tilknyttet Nord-Norge eller samiske parti- og politikersider som er mest aktive.

I analyseperioden har NSR – Norgga Sámiid Riikkasearvi (Norske Samers Riksforbund) publisert 554 innlegg på Facebook, og ligger dermed øverst på listen. Nordkalottfolket har publisert 362 innlegg, og deretter ser vi at NSR Nuorat, som er Norske Samers Riksforbunds ungdomsorganisasjon, har publisert 310 innlegg. Når det gjelder partier på Stortinget er Rødt det eneste partiet som med sin partiside er representert på topp 20, som vist i diagrammet til høyre.

Politikersider med flest innlegg (topp 20)

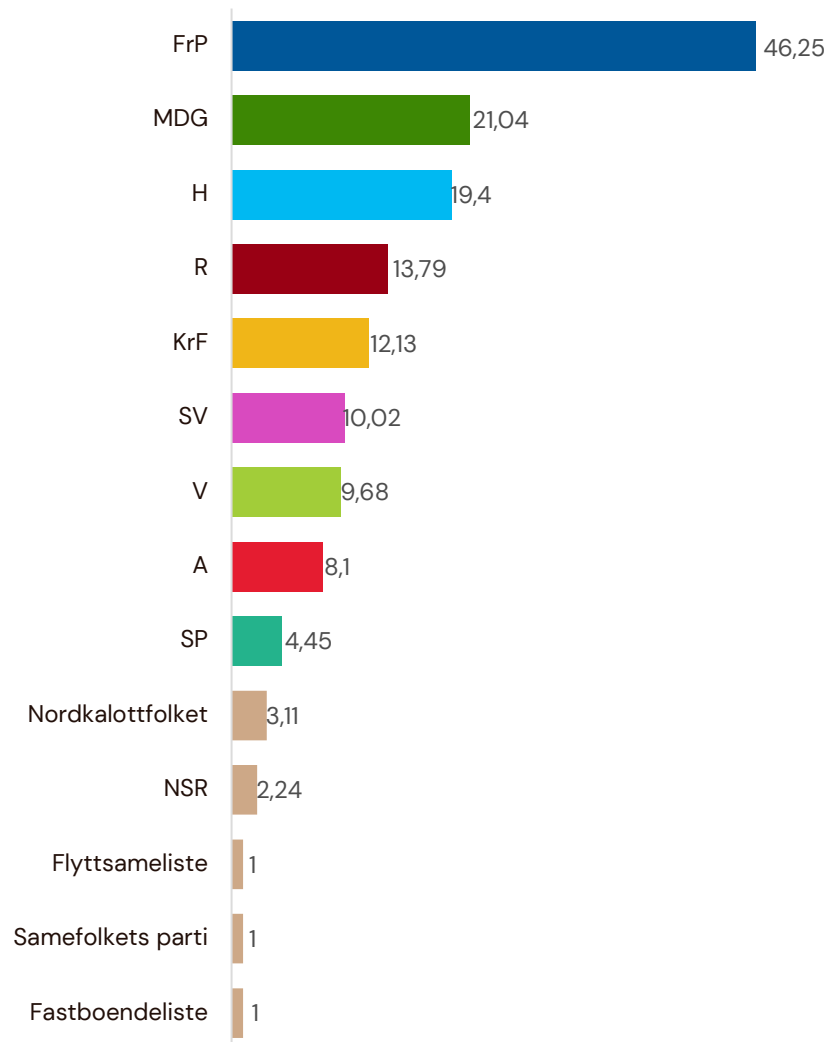

Men det er mest aktivitet i FrPs kommentarfelt

Diagrammet viser hvilke partier som i snitt har mest aktivitet i kommentarfeltet til innlegg om samisk tematikk. Det er i kommentarfeltene til partiene på Stortinget at vi finner det høyeste gjennomsnittlige engasjementet. Av partiene på Sametinget er det sider som tilhører Nordkalottfolket som har flest kommentarer i snitt, men også her er tallet lavt (tre kommentarer).

Aller mest engasjement er det i kommentarfeltene til parti- og politikersider som tilhører FrP. Det er særlig Jon Helgheim og Per Willy Amundsen som drar opp gjennomsnittet med sine Facebook-sider.

Gjennomsnitt antall kommentarer per parti

Lokal tilhørighet definerer dagsorden også i mediene

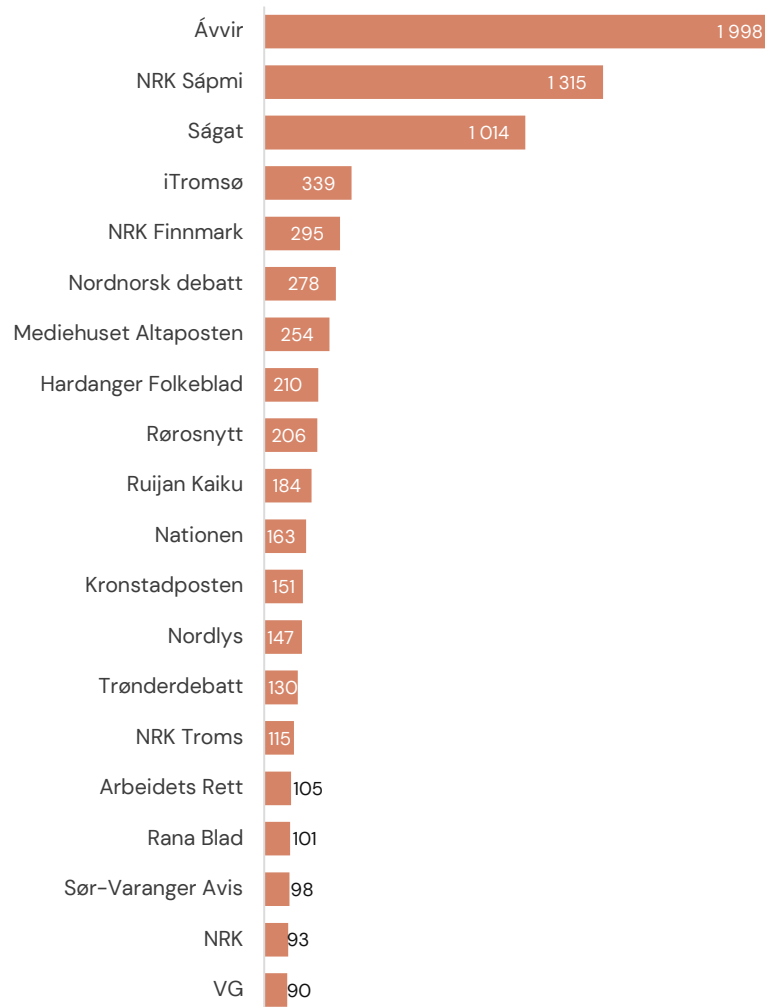
I perioden august 2020 til juni 2023 har 284 ulike norske riks-, region- og lokalmedier publisert mer enn 11 000 Facebook-innlegg som lenker til oppslag om samisk tematikk. Medier med nedslagsfelt i Troms og Finnmark, Nordland og Trøndelag står for 75% av alle publiserte innlegg.

Mens 90 medier kun har publisert tre eller færre innlegg, har mediesiden med flest innlegg, den samiskspråklige avisen Ávvir, publisert rett under 2000 innlegg. Også NRK Sápmi og Ságat publiserer betydelig flere innlegg enn neste medieside på listen, iTromsø.

At det er mest omtale i medier med geografisk tilknytning til samiske områder er ikke uventet. Av riksdekkende kilder må vi ned på 11. 19. og 20. plass hvor vi finner Nationen, NRK og VG.

Mens Nationen har en jevn dekning av saker som er relatert til samisk politikk, samiske interesser og reindrift, er både NRK og VGs plass i topp 20 sterk knyttet til Fosen-saken. VG poster mer enn tre ganger så mange innlegg om samisk tematikk i første halvår 2023, sammenlignet med hele året før.

Nyhets- og mediesider med flest innlegg om samisk tematikk (topp 20)

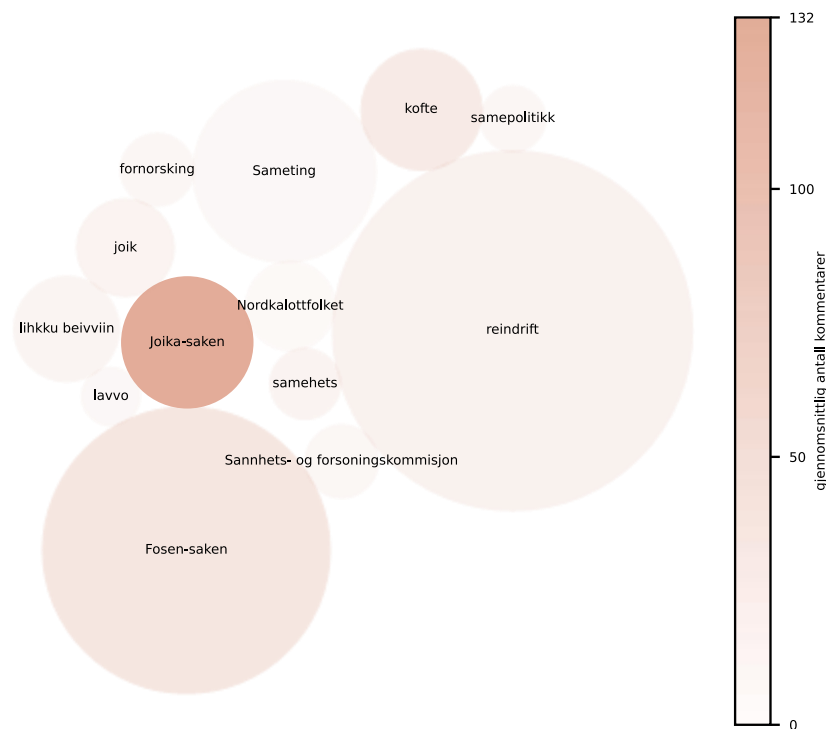

Temaer og saker som engasjerer på Facebook

Illustrasjonen viser hvilke samiske tematikker som har skapt mest aktivitet i mediene og politikernes kommentarfelt.

Størrelsen på sirkelen indikerer totalt antall kommentarer og fargene indikerer gjennomsnittlig antall kommentarer per innlegg som skrives om de ulike sakene. Jo mørkere fargen på sirklene er, jo flere kommentarer er det i gjennomsnitt skrevet per innlegg om sakene. Joika-saken har i snitt generert 132 kommentarer per innlegg, mens de øvrige ligger i et intervall mellom fem og 35 kommentarer.

Fosen-saken og Joika-saken er de to mest kommenterte enkeltsakene målt i både antall kommentarer og gjennomsnittlig antall per innlegg. Begge sakene utspiller seg over et relativt kort tidsrom innenfor analyseperioden og dette understreker sprengkraften i begge sakene.

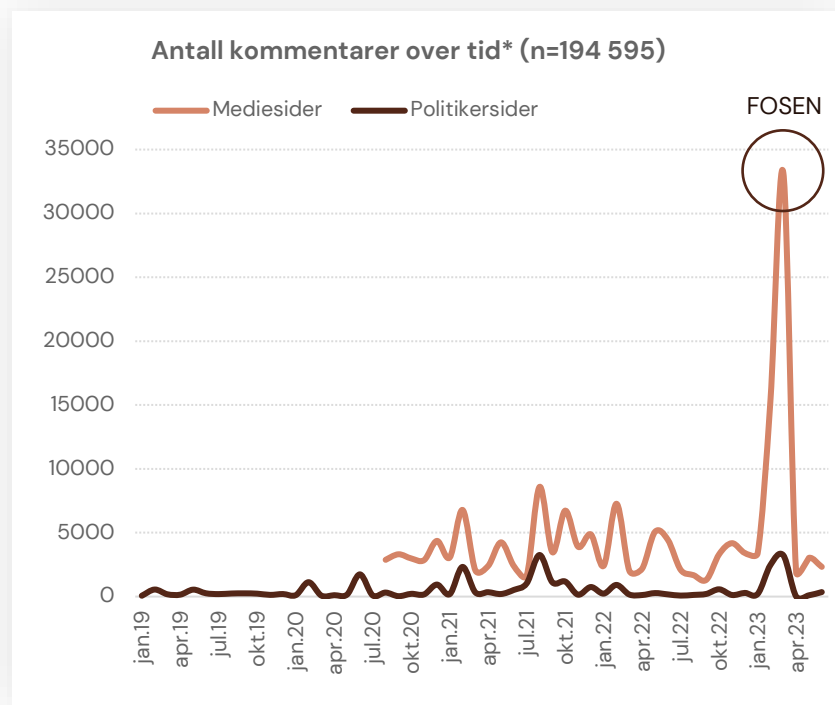

Figur: Hvis et innlegg inneholder flere ulike søkeord vil det telle flere ganger. For eksempel vil setningen «Reineierne på Fosen» plasseres både i sirkelen «reindrift» og i sirkelen «Fosen-saken». Siden mange ulike saker og tematikker også omhandler reindrift gir dette utslag i størrelsen på sirkelen.

Fosen genererer flere kommentarer enn noen annen samisk sak

Totalt har vi samlet inn nesten 200 000 kommentarer til innlegg om samisk tematikk på mediene og politikernes Facebook-sider. Diagrammet viser hvordan kommentarene fordeler seg over tid. Aktiviteten i kommentarfeltene følger langt på vei mediene og politikernes publiseringsrytme. Kommentarfeltene er mest aktive i tilknytning til samenes nasjonaldag 6. februar, i valgkampen i 2021 og i forbindelse med Fosen-saken.

Diagrammet illustrerer tydelig den formidable økningen i kommentarer i februar og mars 2023 når demonstrasjonene mot menneskerettighetsbruddet på Fosen pågår. Det største utslaget ser vi i mediernes kommentarfelt. Saken omtales i et bredt spekter av medier, men engasjerer særlig i kommentarfeltene til riksdekkende medier. Aller mest aktivitet er det i kommentarfeltene til TV 2 og VG. Av medier med nedslagsfelt i nord er det på Nordnorsk debatt og hos NRK Finnmark saken diskuteres med størst intensitet.

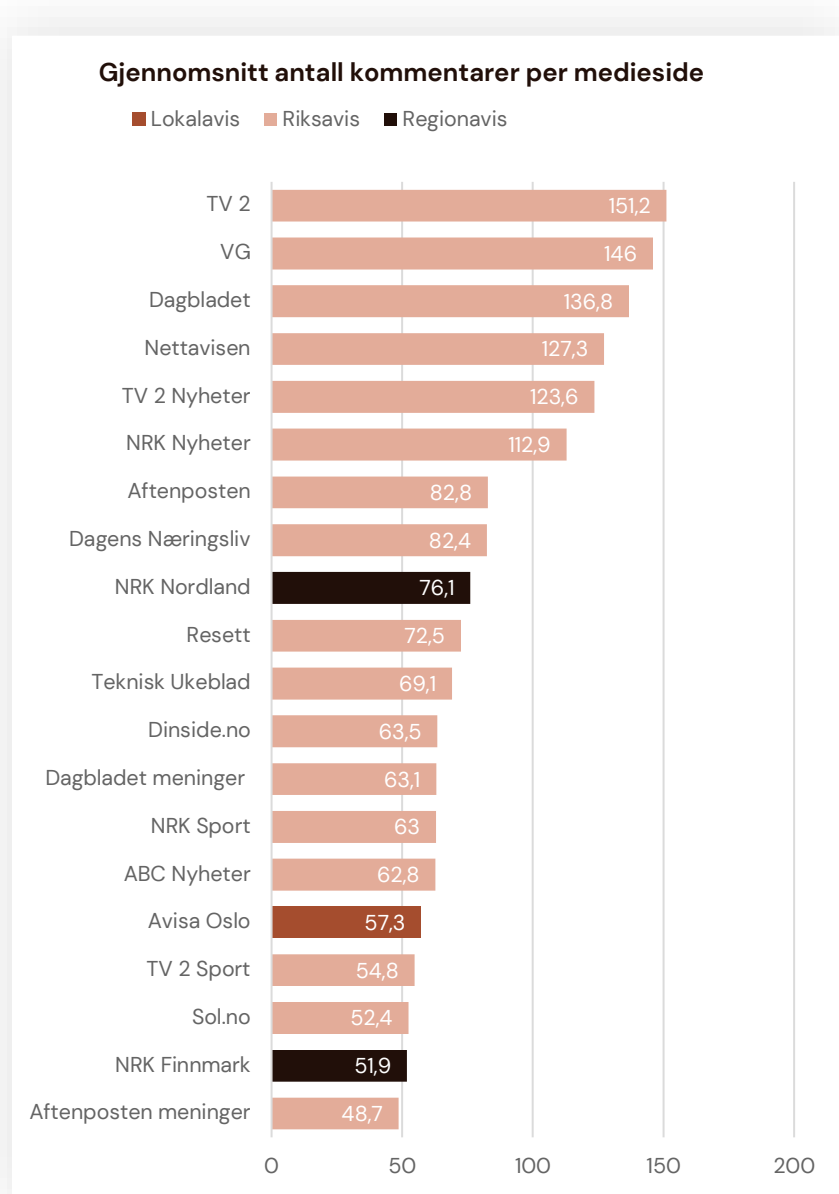

*For parti- og politikersidene er analyseperioden 1.1.2019 – 15.06.2023, mens for mediesidene er analyseperioden 1.8.2020 – 15.06.2023

Fosen flytter engasjementet til nasjonale medier

Vi har tidligere vist at det er nyhets- og mediesider med nedslagsfelt i nord som publiserer klart flest innlegg om samisk tematikk på Facebook. Det største engasjementet i kommentarfeltene finner vi imidlertid hos de riksdekkende mediene.

Diagrammet til høyre viser hvilke nyhets- og mediesider som i snitt har flest kommentarer til saker om samisk tematikk. Mens et innlegg på TV 2s Facebook-side i gjennomsnitt har fått 151 kommentarer er tilsvarende for NRK Sápmi 13. Samtidig som de riksdekkende mediene har flere følgere på sine Facebook-sider, viser dette også at samisk tematikk engasjerer.

Tre innlegg fra medier som har skapt engasjement på Facebook

Innlegg fra Dagbladet i juni 2022 om at Nortura, i dialog med Sametinget og Samerådet, endrer navn og design på produktet Joikakaker. Bakgrunnen for endringene var Samerådets innspill om at Joika gir en gammeldags, karikert og stereotypisk fremstilling av samene. Her ser vi også et eksempel på at retoriske grep som det å oppfordre til meningsutveksling genererer stort engasjement i form av kommentarer.

Leder fra Gunnar Stavrum i Nettavisen i forbindelse med høyesterettsdommen i Fosen-saken og de påfølgende demonstrasjonene i Oslo. Redaktøren estimerer kostnadene for å rive kraftverket og hevder at det fra et samfunnsøkonomisk perspektiv ikke kan forsvares. Innlegget genererer over 1300 kommentarer, både fra de som støtter Stavrums argument, men også fra brukere som støtter demonstrantene.

Innlegg fra VG i mai 2022, om en fem år gammel gutt som fikk ubehagelige kommentarer da han gikk med kofte og samisk flagg i barnehagetoget på 17. mai. Innlegget får over 1400 kommentarer, hvorav mange uttrykker støtteerklæringer til Magnus og moren, og gremmer seg over det de har opplevd. De mer kritiske stemmene mener at det samiske flagget og kofte ikke hører hjemme på 17. mai.

Hvilke negative holdninger og stereotyper uttrykkes i kommentarfeltene?

Når samisk tematikk nevnes er hver fjerde kommentar negativ

På de foregående sidene har vi sett på i hvilken grad norske medier og politikere omtaler samisk tematikk på Facebook og mengden engasjement det skaper i kommentarfeltene. For å forstå mer av hvilke diskurser og holdninger som kommer frem i kommentarfeltene har vi dybdeanalysert om lag 20% av kommentarene som nevner et av søkeordene våre (samisk tematikk). Dette tilsvarer 7 598 kommentarer.

Den kvalitative gjennomgangen av Facebook-kommentarene viser at 25% av kommentarene inneholder og viderefremmer negative holdninger og stereotyper mot samer. Dette vitner om et til dels hardt ordskifte på offentlige Facebook-sider når samisk tematikk diskuteres.

At brorparten av de kritiske meningsytringene faller innenfor ytringsfrihetens grenser betyr ikke at ytringene ikke er problematiske for gruppen som omtales. Det er også relevant å minne om at det kun er kommentarer som står igjen etter moderasjon som er innhentet og analysert. I kommentarfeltene finner vi også mange henvisninger til samehets som er fjernet av moderator.

På de neste sidene skal vi se på hvilke negative holdninger og stereotyper som oftest går igjen når samisk tematikk diskuteres.

Alle kommentarer
(196 435)

38 623

kommentarer som
nevner samisk
tematikk

7 598

Kommentarer vi
har lest

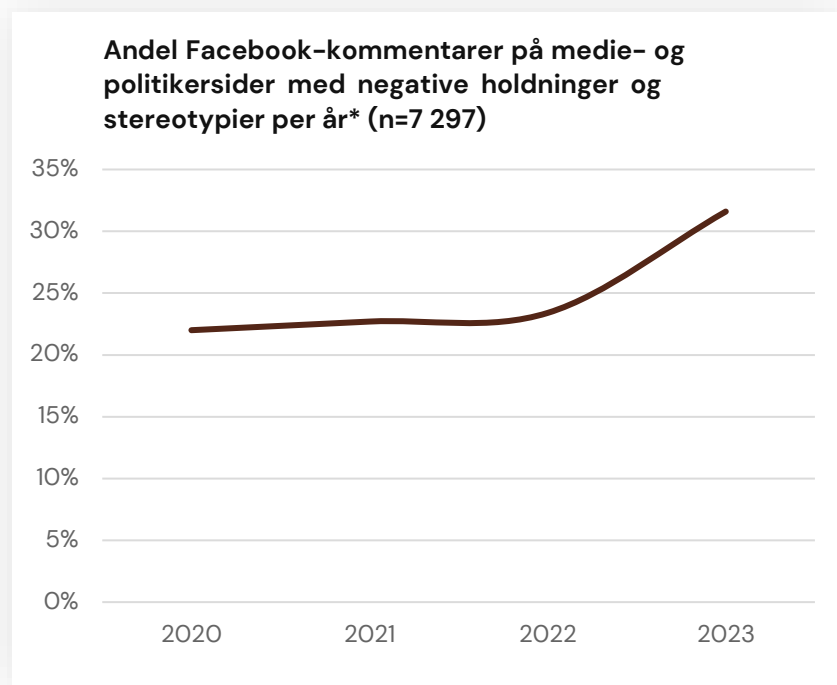
25%

Negative
holdninger og
stereotyper

Utviklingen i andelen negative holdninger og stereotyper er stigende

I gjennomsnitt inneholder hver fjerde Facebook-kommentar som omhandler samisk tematikk negative holdninger og stereotyper. Diagrammet til høyre viser hvordan de negative kommentarene utvikler seg per år. I grafen har vi slått sammen kommentarer for både medie- og politikersidene i perioden 1. august 2020 til 15. juni 2023.

I første halvår 2023 øker andelen negative ytringer som følge av særlig Fosen-saken, og nesten hver tredje kommentar fremmer en negativ holdning eller stereotypi. Siden vi kun har innsamlet data frem til 15. juni 2023 er det ikke mulig å sammenligne direkte med de to foregående årene, men det indikerer at Fosen-saken har generert et tøffere ytringsklima.

*Analyseperioden er 1.8.2020 – 15.06.2023

De mest gjengitte negative holdningene og stereotypiene

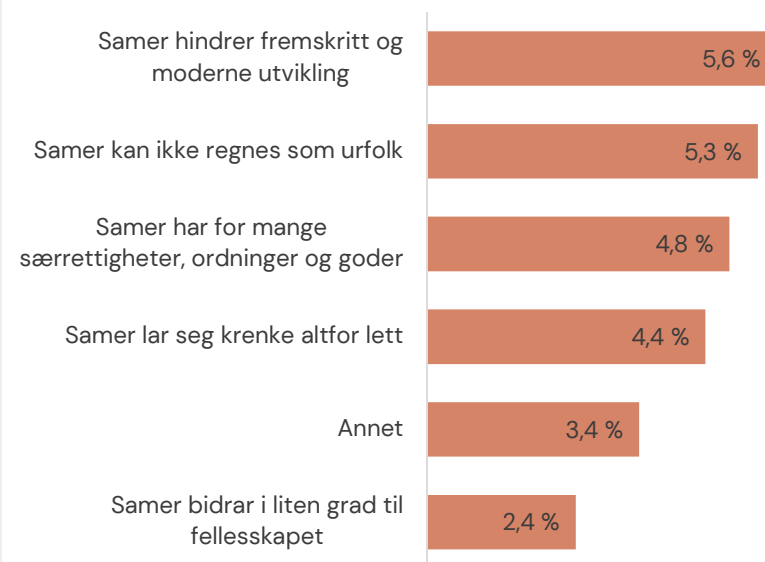
Diagrammet til høyre viser hvilke negative holdninger og stereotypier om samer som kommuniseres i kommentarfeltene på Facebook.

Til sammen forekommer en av de fem mest utbredte negative holdningene og stereotypiene om samer i 22% av kommentarene. I tillegg formidler 3% av kommentarene andre fordommer enn de som er definert av NIM. Disse har vi kategorisert som «annet».

Hvilke negative holdninger og stereotypier som formidles er relativt likt fordelt, og ofte finner vi flere i en og samme kommentar. Aller mest utbredt er kommentarer som forfekter at «samer hindrer fremskritt og moderne utvikling». Dette henger særlig sammen med diskusjonen om Fosen-saken og hvorvidt vindturbinene bør fjernes.

Kommentarfeltet på Facebook til innlegg om samiske temaer er preget av en rekke sterke meninger som fremmer negative holdninger og stereotypier om samer. På neste side har vi trukket frem eksempler på kommentarer som illustrerer typiske argumenter og meninger innenfor de ulike kategoriene av negative holdninger og stereotypier.

Andel kommentarer som gjengir negative holdninger og stereotypier* (n=7 598)

*Grafen viser kun prosentandeler for kommentarer som inneholder negative holdninger og stereotypier. De resterende 74% av kommentarene som ikke er vurdert som negative eller stereotypiske mot samer er ikke inkludert i diagrammet.

6 negative holdninger og stereotyper om samer

Samer hindrer fremskritt og moderne utvikling

*Nei, meir reinsdyr, det er Norges fremtid. Fy faen for en egoisme samene og deres støttespiller står for. Ke i helvete vil dokke Norge skal leve av.
Eksempel på negativ ytring om samers levemåte*

*Kan jo snart ikkje gå på dass, uten at Sametinget å reineiera ska avgjøre om det e greit. E man så uheldig å har løst å utvide eller bygge ut, så ede dæm som eie nån hårdåtta med pøls å horn som ska avgjøre.(....)
Illustrerer holdning om at Sametinget og reineiere har for stor bestemmelsesrett*

*Og kun til fordel for noen reindriftsmillionærer og med-samers ultranasjonalisme
Kommentar til riving av Fosen-turbiner*

*Skal 33 personer holde resten av landsdelen som gissel da? Hva med Finmark. Skal noen få reineiere stanse ALL annen utbygging.
Ytring om arealkonflikt i samiske områder*

*Minoritetene skal ikke stoppe utviklinga i samfunnet slik minoriteten blandt samene nsr vil.
Samer anklages for å stoppe samfunnsutvikling*

*Sånn er det med klimaendringer. Men det virker det jo som ikke samene bryr seg noe særlig om klimaet, da de jobber imot løsningene våre for fornybar energi som vindkraft fordi de tror at de tamme reinsdyrene deres er redde lydlose vindturbiner.
Reindrift settes opp mot utvikling av fornybar energi*

Samer er ikke urfolk

Og i tillegg har de tilranet seg betegnelse urfolk, til tross for at landet Norge allerede var godt befolket da samene kom til landet og anså det som sitt egen.

Eksempel på en kommentar som hevder at samer har urettmessig status som urfolk.

Det du misser er den faktiske historien! Samer er ikke urfolk, og resten av befolkningen har også opplevd overgrep, samer er ikke i særklasse. Men de driver med bevisst segregering, synes du det er greit?

Henviser til historien for å delegitimere urfolk-status

NSR toner fram med en falsk utgave av ILO-169, skyver rein foran seg, og villeder norske politikere, norsk presse og det norske folk. Etter Fosen-saken får vi håpe at Norge våkner og får øynene opp for NSRs langsiktige og strategiske plan. ILO-169 har ingen relevans for samer i Norge.

Henviser til FNs konvensjon om urfolk og stammefolk

Nytt tusen-kroners spørsmål.

Hva i alle dager danner grunnlaget for begrepet "samisk kultur" annet enn historietyveri med staten som støttekontakt til pasienten som nærer på vår felles finskugriske kulturhistoriske bakgrunn?

Dette er intet annet enn et groteskt etnokratisk teater, og det er på tide man anerkjenner dette faktum.

Hevder at samer forfalsker historien og at det er et annet rettmessig urfolk i Norge

Samer har for mange rettigheter, goder og særordninger

*Jeg sikter til alle rettighetene du har som jeg ikke har. Da jeg drev med husdyr fikk ikke jeg kjøre ATV eller snøscooter i utmark. Om jeg skulle fiske måtte jeg kjøpe fiskekort. (...) Samer har fri rettshjelp og kan kostnadsfritt terrorisere grunneiere og andre rettighetshavere i rettssystemet i evig tid. (...)
Eksempel på ytring som uttrykker en selvopplevd urettferdighet*

*Særrettigheter for samene må fjernes. Også samene må finne seg i å følge Norsk Lovrett, slik som andre Nordmenn.
Hevder at samer har særrettigheter som hever dem over norsk lov*

*Hovedpoenget mitt er at det virker som vi skal 'dyrke' og finansiere samers påståtte rettigheter overalt, mens den ressursbruken kanskje i større grad kunne brukes til noe mer fornuftig for DAGENS samfunn.
Ytring om at samers rettigheter har forrang, og er på bekostning av samfunnet for øvrig*

Det er vel en ganske stor andel utenlandske i Oslo også, så de burde også representeres synes jeg. Hvis ikke vil det være rasistisk. Samisk er ikke ett språk vi snakker i Norge, så hvorfor skal ikke da alle andre flerspråklige få føle seg like velkommen som samene?? Ser for meg trange skiltstolper i Oslo fremover.

Meningsytring i debatt om samiske skilt

*Samer, samer...alltid samer. Det er faktisk fler norske minoriteter. Hva med kvener og Roma? Hvorfor er samer mer enn oss? Er det fordi de kler seg ut?
Eksempel på kommentar om at andre minoriteter kommer i skyggen av samer*

6 negative holdninger og stereotyper om samer

Lar seg krenke altfor lett

Alle andre ville vært stolt.
Begynner å lure på om krenk er blitt en del av den samiske kulturen
Omtaler en «krenkekultur» blant samer

Er virkelig samene så hårsåre ?
Antyder at samer lar seg lett fornærme

(...) Utelates samer, blir det helvete. Taes de med som Nordmenn, blir det helvete. Og er du ikke renraset same(les Hitler) og skrives inn i sametinget, blir det helvete da og! " Til lags åt alle, kan ingen gjera". ☹
Eksempel på kommentar om at det er umulig å gjøre samer til lags

Bare for at samene er flau over sitt opphav, for slik virker det jo siden de klager på alt og alle som viser til at de er samer. De burde heller ha vært stolte over å være samer og at de tradisjonelle Joikakakene har hatt en smilene samegutt som symbol og som på en positiv måte har stilt dem i fokus.
Eksempel på kommentar i debatten om «joikasaken»

Latterlig. La nå joika bollene hete det da. Forbanna tosker
Kaller samer som ønsket navndring for tosker

Syte og klage kan vist bli en tradisjon det også....er vel ingen som har hatt det bedre enn samene i Finnmark...Nevn noen
Hevder at samene ikke har grunn til å klage

Nå må samene slutte å sutre. Skal de bli like intolerante som muslimene så får de finne seg et annet land å bo i.
Nedsettende omtale av en annen minoritetsgruppe

Bidrar i liten grad til felleskapet

Hvem er mest grådige Samene, kapitalistene eller staten?
Omtaler samer som grådige

For noe svada, klarer disse såkalte samer og leve av i underkant 300 tusen det er snakk om et 20 talls familier ☹De burde heller få seg en jobb og slutte og sutre det de driver med er ikke bærekraftig, rein hobby ☹

Eksempel på kommentar i debatten om at reindrift ikke er lønnsomt for samfunnet

Så samene skal fortsette å leve i flere hundre år til på samme måten som de siste fem hundre år?
Hva er det de bidrar med til det norske samfunnet?
Stiller spørsmålsteget ved samenes bidrag til felleskapet

Samene får da betale sin skatt slik laksenæringen nå blir pålagt. Så skal dem da få låne Norsk friarealer til sin drift ☹
Tar til orde for at samer må betale mer for bruk av landarealer til reindrift

Kontoransatte hvor som helst har nok mer verdiskapning enn den sterkt subsidierte reindriften.
Meningsytring om subsidiering av reindriften

(...) Da betaler vel Sametinget???? Eller skal norske skattebetalere betale det også??? Samene er jo vant til å ha sugerør i statskassa, samtidig som de selv ikke skal samarbeide (...)

Kommentaren fremstiller samer som snyltere

Annet

Hvis ikke du får fjortendobbellet magesår av alt det fæle samiske e det mæ ei gåte.
Generell negativ betraktning

Er fra Kvænangen, og bodd der som barn og voksen.
Har aldri opplevd noen Fornorskning, eller fornorskings politikk. Jeg er gammel Kvænangsverring
Anerkjenner ikke at det har vært en fornorskingspolitikk

Århundredes samiske tyveri av en kvænsk tromme. Et symbol på NSR sin proteksjonismen og ikke minst sin historiske løgn.
Anklager samer for tyveri og løgn

Rasisme er det jo bare elitesamebevegelsen som driver med..
Hevder at samer diskriminerer hverandre
Nedsettende om minoritetsgrupper

Full boikott av alt som har med samer å gjøre
Avfeier og generaliserer samer som folkegruppe

Så flott samer får føle seg fri og drive med sitt i Troms og Finnmark, håper mange samer flytter ut av Oslo og tilbake til røttene sine i Finnmark i pakt med naturen.

Eksempel på ytring som viderefremidler stereotyper om hva det er å være samisk

Kvalitativt dypdykk

Vi har lest gjennom nesten 2000 Facebook-kommentarer som formidler negative holdninger og stereotyper om samer. I dette avsnittet går vi i dybden på noen av sakene og diskursene som er mest fremtredende.

Arealkonflikter

At samer hindrer fremskritt og moderne utvikling er den aller mest utbredte negative stereotypen relatert til samer i kommentarfeltene. Utsagnene er ofte knyttet opp mot utnyttelse av areal og konflikter over reinbeiteområder.

Fosen-saken, som er den desidert mest omtalte og kommenterte enkeltsaken i analyseperioden, viser også hvordan fornybar kraftproduksjon og miljøverninteresser utløser store debatter, der samers rettigheter blir satt i direkte konflikt med fornybarsatsninger. Det er viktig å presisere at en stor andel kommentarer som inngår i debattene om landarealer og miljø inneholder helt legitime meningsytringer.

«(...) Reindriften må gjerne fortsette slik den gjør. Men vi trenger utvikling av landsdelen med arbeidsplasser for å opprettholde lokalsamfunnene. Det betyr at man må gjøre kompromisser», er et eksempel på en slik kommentar.

Det er når kommentarene eksplisitt knytter konfliktene opp mot stereotypiske fremstillinger, undergraver urfolks rettigheter, eller på andre måter tillegger samer motiver om å motarbeide resten av samfunnet, at de er vurdert som stereotypiske eller negative i den kvalitative kategoriseringen.

Som en direkte konsekvens av diskusjonene om Fosen-saken øker andelen kommentarer som formidler negative holdninger og stereotyper med nesten 10% i første halvår i 2023. Sammenlignet med politikernes Facebook-sider er det i kommentarfeltene til mediene vi finner de største utslagene.

Forut for Fosen-saken er det kommentarfeltene til regionmedier i nord vi finner den største andelen negative holdninger og stereotyper om samer. Våren 2023 dekkes Fosen-saken hyppig i de riksdekkende mediene og negative holdninger mot samer øker i kommentarfeltene også her. Det er imidlertid viktig å presisere at andelen kommentarer om samisk tematikk øker generelt i denne perioden, og at det også er mange kommentarer som uttrykker støtte til samene og kritikk av regjeringens håndtering.

Hva betyr det å være urfolk?

ILO-konvensjon nr. 169 om urfolk og stammefolk i selvstendige stater ble ratifisert av Norge i 1990, og det er i Norge klart at samene har status som urfolk.¹⁸

Allikevel ser vi i den kvalitative analysen at det i over 5% av kommentarene stilles spørsmålstegn ved definisjonen av urfolk, hevdes at samenes ikke bør omtales som urfolk, eller at Norge gjorde en feil ved å ratifisere ILO 169 fordi det gir samer for mye makt og rettigheter i Norge.

Ofte hevdes det at betegnelsen "urfolk" i folkerettslig forstand betyr at vedkommende folk må ha vært de *første* menneskene på stedet, og at dette spørsmålet er avgjørende for hvem som i dag har rett til hva.¹⁹ Men, dette er en uriktig forståelse av begrepet, i følge Kommunal- og distriktsdepartementet.

Diskursene som preger kommentarfeltet er noen ganger semantiske, hvor ordet brytes ned og det oppstår diskusjoner rundt det som hevdes å være den rettmessige forståelsen av urfolk. Andre ganger anklages samene for å ha blitt «for norske», fordi de bor i byer og lever moderne liv, og derfor ikke lenger kan være urfolk. I noen tilfeller hevdes det at samer på bekostning av andre minoriteter, som kvener, har stjålet rampelyset og urettmessig urfolksstatus, mens andre henviser til DNA-analyser for å hevde at samer ikke tilhører områder i Norge.

Felles for hele denne holdningen er en opposisjon mot at samer har urfolksstatus i Norge. Men, det er urfolksrettighetene som er selve grunnlaget for å sikre at samene skal få like muligheter som nordmenn til å dyrke sin kultur, opprettholde sin livsform og mulighet til å være et folk også i framtiden.²⁰ Fremveksten av disse holdningene kan derfor være med på å rokke ved samers legitimitet som folkegruppe.

Forskjellsbehandling og rettigheter

Urfolksrettighetene skal sikre at samene skal få like muligheter som nordmenn til å dyrke sin kultur, opprettholde sin livsform og mulighet til å være et folk også i fremtiden.²¹ En utbredt negativ holdning til samer bygger typisk på argumentasjon om at samer isteden har *særrettigheter* som går på bekostning av både majoritetsbefolkningen og andre minoritetsgrupper.

Negative holdninger om samers særrettigheter kommer ofte frem i forbindelse med reindrift. «*På tide disse såkalte samene blir satt på plass slik at det blir slutt på tull som dette, vi bor i Norge og ingen skal ha særrettigheter slik disse reindriftssamene har (...)*», er et eksempel på en ytring som uttrykker denne holdningen.

Påstanden om at reindrift legger beslag på 40% av Norges landareal går også igjen i argumentasjonen, særlig i diskusjoner om menneskerettighetsbruddet på Fosen. Vi finner også flere eksempler på at samers rettigheter til land og vann blir karakterisert som rasisme. Det brukes da argumenter om at det utøves «etnisk suverenitet» og «etniske skillelinjer» som begrunnelse for at samer bør fratras rettigheter.

Påstander om samers særrettigheter er særlig utbredt i kommentarfeltene til medier med nedslagsfelt i Troms og Finnmark. I forbindelse med Fosen-saken ser vi at denne argumentasjonen forflytter seg til kommentarfeltene til de riksdekkende mediene. Av de politiske partidene finner vi fleste slike kommentarer i FrP-politikernes kommentarfelt.

«Den samiske offerrollen har gått ut på dato!»

Dette er et direkte sitat fra en kommentar på NRK Finnmark sin Facebook-side. I den kvalitative analysen finner vi at litt over 4% av kommentarene handler om at samer lar seg krenke for lett. En av de sakene som virkelig genererer mange kommentarer innenfor denne kategorien i analyseperioden er nyheten om at Nortura, i dialog med Sametinget og Samerådet, endrer navn og design på produktet Joikakaker. Bakgrunnen for endringene var Samerådets innspill om at Joika gir en gammeldags, karikert og stereotypisk fremstilling av samene.

Synspunkter som fremmes i kommentarer til disse sakene er at samene er sytete og hårsåre, at samene lager stort oppstyr ut av en «fillesak», og andre betraktninger om at samene er en del av «krenkekulturen» og «krenkehysteriet» som rir Norge. Vi ser også at innlegget som har generert mest engasjement i form av kommentarer i analyseperioden er en sak fra Dagbladet som spør «Hva mener du – burde navnet på Joika ha blitt endret?». Å stille spørsmål og oppfordre til å legge igjen en mening i kommentarfeltet er et retorisk grep som er egnet til å generere mye engasjement. Det krever derfor ekstra årvåkenhet med tanke på både spørsmålsstilling og moderering av kommentarfelt når det er temaer om utsatte grupper som diskuteres.

Innenfor denne kategorien deles det også generelle beskrivelser om at samer alltid klager og aldri er fornøyde, samt at de ikke tåler kritikk. I tillegg hevdes det av noen brukere at ethvert forsøk på å kritisere samer fører til anklager om rasisme.

Dette temaet får debatten til å koke i kommentarfeltet. Vi vet fra tidligere undersøkelser at denne konkrete stereotypiske fremstillingen av samer går hardt inn på de det gjelder. I undersøkelsen om unge samers psykiske helse (2021) forteller Máret (21 år), hva det gjør med henne at samer stadig blir stemplet som hårsåre og krenket: «... det skyter rett i hjertet, det gjør så vondt med en gang. Og det jeg synes er veldig interessant, det er at når jeg da blir såret og begynner å gråte, så forteller folk meg at jeg er hårsår.»²²

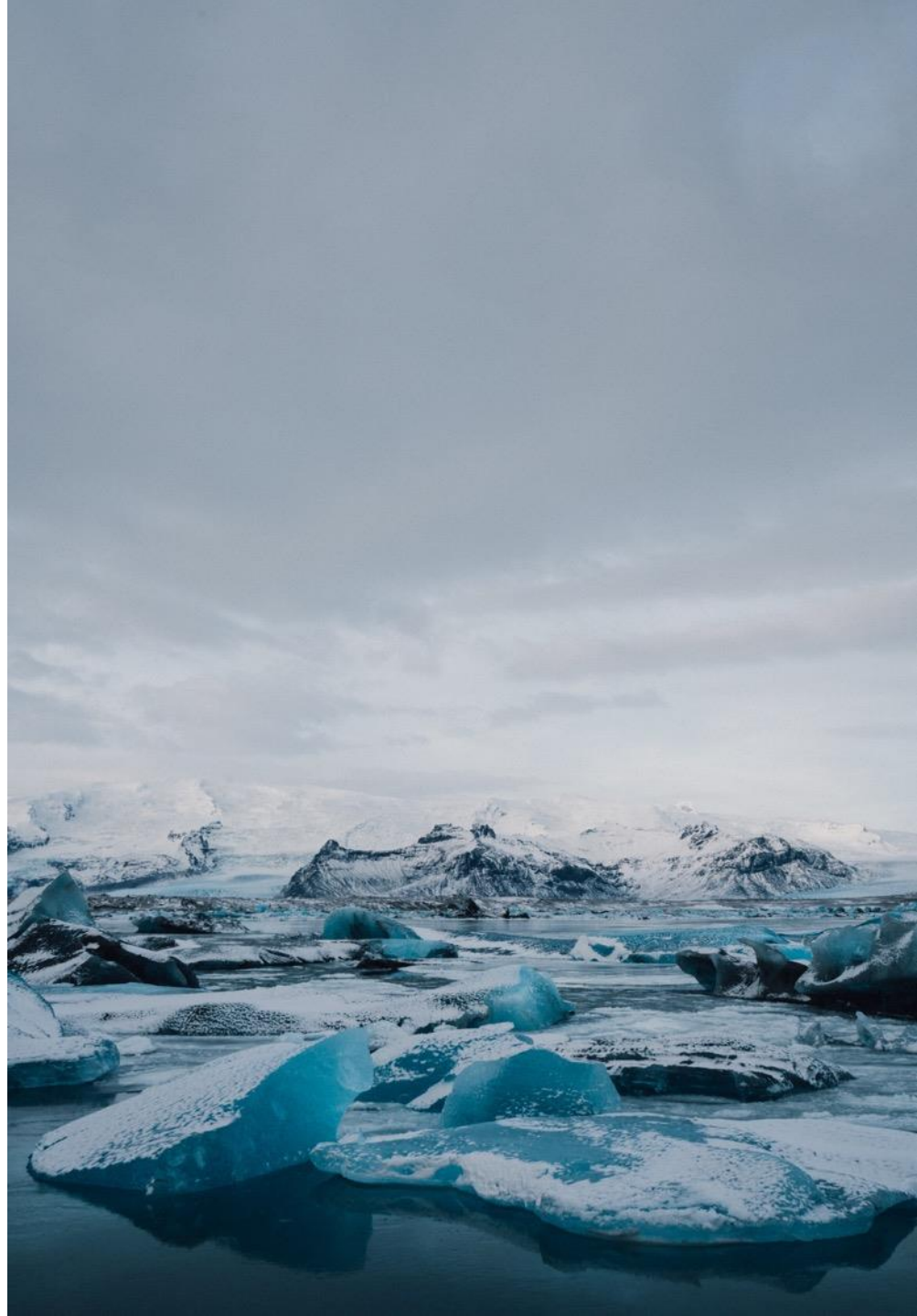
Hvor stort et hatet?

Hatprat om samer

Vi har sett fra den kvalitative gjennomgangen at 25% av kommentarene som omhandler samisk tematikk inneholder og viderefremidler negative holdninger og stereotypier om samer som folkegruppe. Det er viktig å understreke at til tross for at kommentarene kan oppleves som harde og sårende er de aller fleste av dem godt innenfor ytringsfrihetens grenser, og defineres derfor ikke som hatprat.

Facebook har verktøy for automatisk moderering av kommentarer, som administrator av siden kan benytte. Her kan det blant annet defineres enkeltord som ikke aksepteres. I tillegg har medie- og politikersider egne moderatører, i mindre eller større grad. Det som slettes gjennom automatisk eller manuell moderering er ikke mulig å inkludere som en del av denne analysen. Den kvalitative gjennomgangen viser derfor at **cirka 1%** av kommentarene som nevner samisk tematikk defineres som hatprat. Det er viktig å presisere at dette er kommentarer som står igjen etter moderasjon. Vi finner utallige eksempler i kommentarfeltene hvor debattanter uttrykker avsky for mengden av hat som skrives om samer, og hvor moderatører oppfordrer til bedre ordbruk og saklighet.

Det som står igjen av hatprat i tidsperioden, er derfor kun et lite innblikk i det vi kan anta er toppen av isfjellet av hatprat mot samer.

Eksempler på hatprat

Her er eksempler på kommentarer under innlegg på medie- og politikersider som går under betegnelsen hatprat etter definisjonen vi bruker i denne rapporten. Flere av disse eksemplene fremmer også negative holdninger, fordommer og stereotypiske fremstillinger av samer. Men, de inneholder også en tilleggsdimensjon av hat, ved å bruke nedsettende og krenkende ord eller formuleringer.

Bruker Menna

Norge trenger kraft.
Vi trenger ikke samer.
Få dem vekk 👍

Bruker Cilljana

Disse samene skal være jævli glad for at de fortsatt lever..

Bruker Skramemif

De tre S-er vi kan klare oss uten Samer somaliere og Sigøynere.

Bruker Annanene

Jeg har ikke tenkt å bli med deg å holde deg i hånden når du må til psykologen å få hjelp med offerrollen du har lulla deg inn i, din ufysiselige faen. Du må nok ringe til mammaen din.

Bruker Klamielp

Bare spyl dem vekk fra gatene med brann slanger.. samene har fått nok støtte!

Bruker Bennija

Det er bedre og fjerne samene, de koster samfunnet milliarder men bidrar ikke med en dritt.

Eksempler på kommentarer om opplevd hatprat i kommentarfeltene

Lite hatprat blir stående igjen, men det er mange indikasjoner i kommentarfeltene på at tonen er hard, og at mange kommentarer modereres bort.

Bruker hjruele

Utrolig at det ennå er så stor motstand mot samer i nord, trist å se kommentarfeltet her.

Bruker esdgjl1032

Det er når man går inn på kommentarfelt som dette man forstår hvor viktig bytte av logo og navn var. Maken til umodne kommentarer som de man finner i artikler om samiske tema skal man lete lenge etter. Er det ikke greit å uttale seg sånn og sånn mot andre folkegrupper er det helt greit mot samer er visst tankegangen til mange.

Bruker lhk1234

Nei, du har nok aldri tenkt negativt om samer Jon Helgheim, men det har kommentarfeltet ditt. Vær så god og les det, og ta en alvorsprat med deg selv.

Bruker 89gjlsr

Sitter og leser på alle skriverier her inne ser samt at det er mye hat mot samer i dette landet er selv same og snakker språket mitt hvor og når jeg vil., Er det egentlig rart at det er krig i verden når nordmenn tåler så lite og føler seg provosert

Bruker slfjapejlk99

Jeg ser i kommentarfeltet her at det er mye samehets, latterliggjøring av samer og Samerådet. (...)

Bruker olkjfdg778

Det er min erfaring og. Det er bare å ta seg en tur i kommentarfeltene til iFinmark. Der får samehetsen fritt utløp.

50

50

50

50

Resultater fra
analysen av
Facebook-
grupper

Samtalen om samisk tematikk i Facebook-grupper

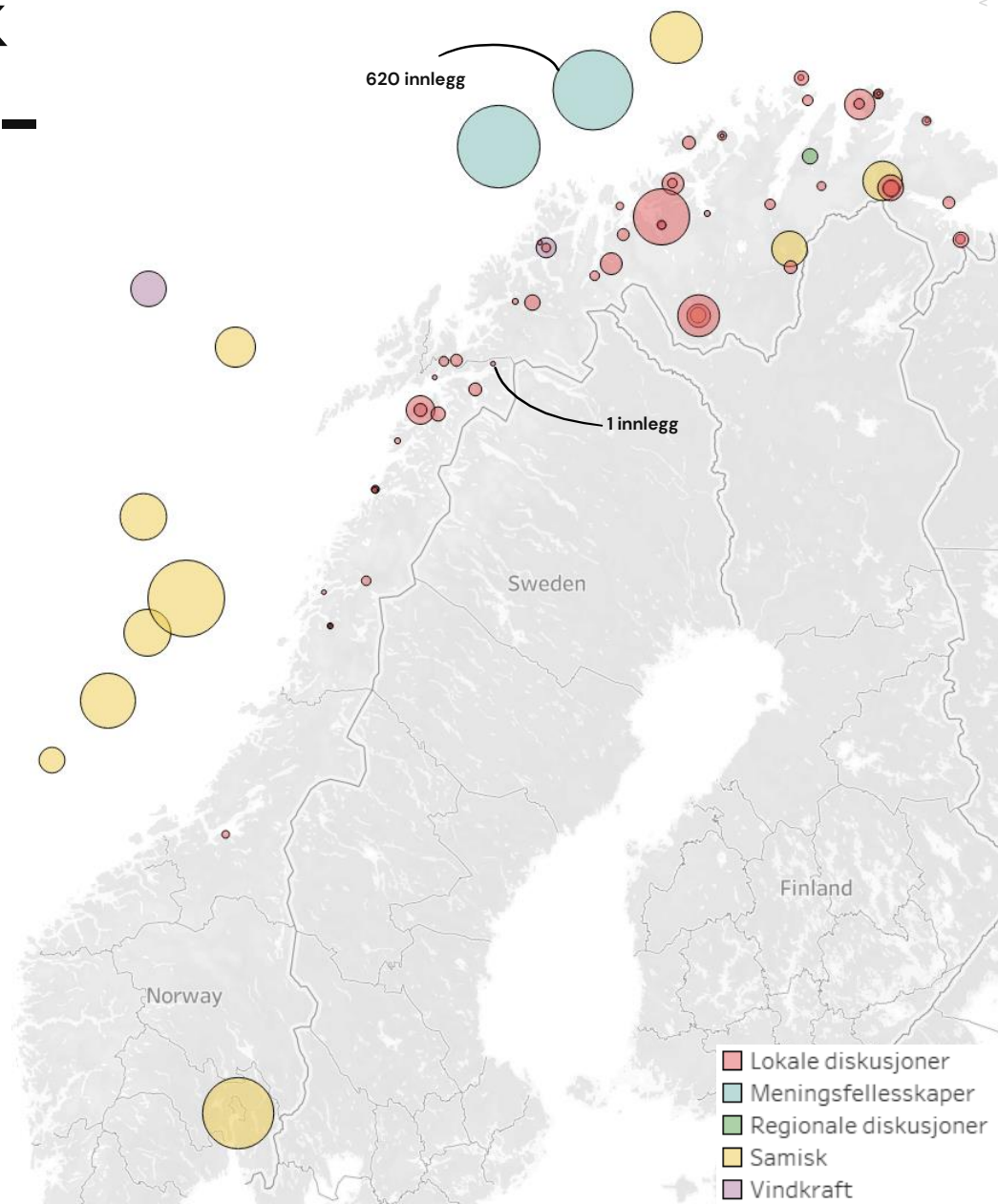
Av de 108 offentlige gruppene som vi har samlet inn aktivitet fra i tidsperioden 1. januar 2019 – 15. juni 2023, finner vi 2 672 innlegg om samisk tematikk fra 73 grupper. Disse vises i kartet til høyre.

Størrelsen på hver sirkel angir hvor stor andel innlegg om samisk tematikk utgjør av samtlige innlegg publisert i tidsperioden. I gruppen som skriver flest innlegg om samisk tematikk (620 innlegg) utgjør dette 50% av samtlige innlegg i perioden.

59 av 73 grupper har en geografisk tilhørighet til et tettsted eller kommune, mens de resterende er regionale eller nasjonale grupper. De gruppene som har en regional tilhørighet er plassert tilfeldig i regionen, mens de som er nasjonale er lagt langs kysten av Norge.

Aktiviteten rundt samisk tematikk varierer mye fra gruppe til gruppe. I noen grupper finner vi svært lite aktivitet, mens andre omtaler tematikken i stor grad.

Vi ser at det er de nasjonale gruppene som er aller mest aktive, men at de også andelsmessig skriver mest om samisk tematikk. Totalt står de for 40% av alle innlegg om samisk tematikk i perioden.

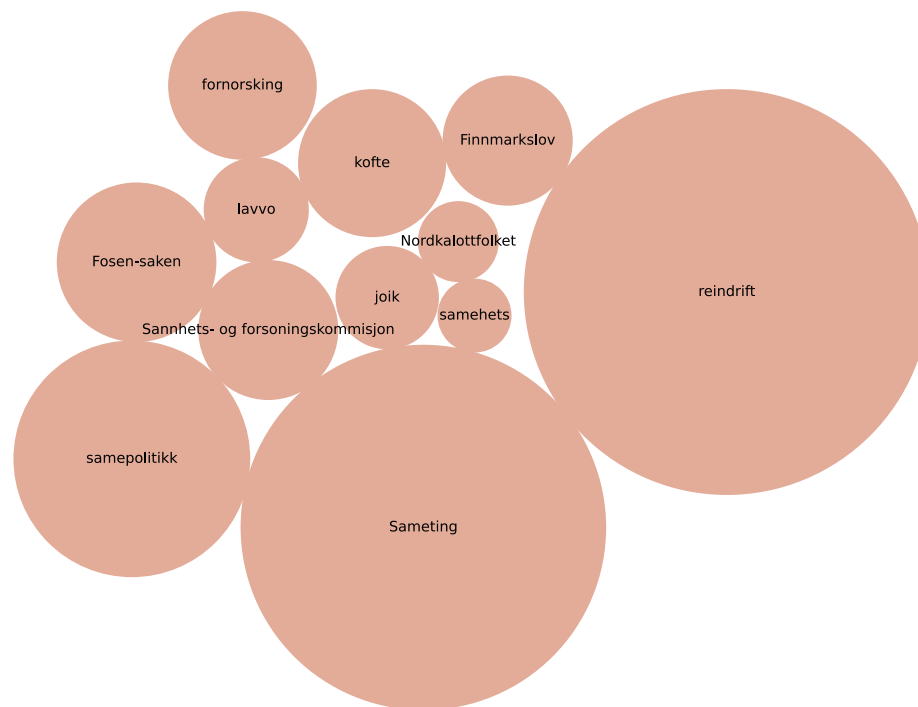

De mest diskuterte temaene i Facebook-gruppene

Størrelsen på sirklene angir hvilke samiske tematikker som omtales oftest i innleggene som postes i Facebook-gruppene. Temaene vi ser her bygger på en lang liste med søkeord, som deretter er gruppert sammen. For eksempel består kategorien «Reindrift» av innlegg som inneholder ord som *reineier*, *reinflokk*, *reinnæring*, osv.

Illustrasjonen viser at det publiseres flest innlegg relatert til reindrift i Facebook-gruppene, etterfulgt av innlegg om Sametinget og samepolitikk. Totalt er det lagt ut 856 innlegg som omhandler reindrift.

I temaoversikten for gruppene er Fosen-saken på 4. plass av de mest diskuterte temaene. Vi ser også at samiske kofte, Finnmarksloven, fornsorkning og Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport er blant temaene som diskuteres relativt mye i Facebook-gruppene.

Figur: Hvis et innlegg inneholder flere ulike søkeord vil det telle flere ganger. For eksempel vil setningen «Reineierne på Fosen» plasseres både i sirkelen «reindrift» og i sirkelen «Fosen-saken». Siden mange ulike saker og tematikker også omhandler reindrift gir dette utslag i størrelsen på denne sirkelen.

Mer enn 1 av 3 kommentarer med samisk tematikk er negative

I forrige kapittel så vi at 25% av kommentarene på mediene og politikernes Facebook-sider som omtaler samisk tematikk inneholdt negative holdninger og stereotypier om samer. Ved hjelp av språkmodellen GPT-4 har vi automatisk klassifisert kommentarer fra et utvalg relevante Facebook-grupper ut fra de samme kriteriene. Se neste kapittel for nærmere beskrivelse av denne metoden. Til sammen inkluderer dette 4 483 kommentarer som omhandler samisk tematikk.

Resultatene viser at negative holdninger og stereotypier er svært utbredt i mange av Facebook-gruppene. Hele 37% av kommentarene inneholder enten negative karakteristikk av samer som folkegruppe, stereotypiske utsagn om samer eller hatprat. Det er imidlertid stor forskjell på de ulike typene grupper. Dette skal vi se på nærmere på de neste sidene.

14 568

kommentarer i
datasettet

4 483

kommentarer
nevner samisk
tematikk

37%

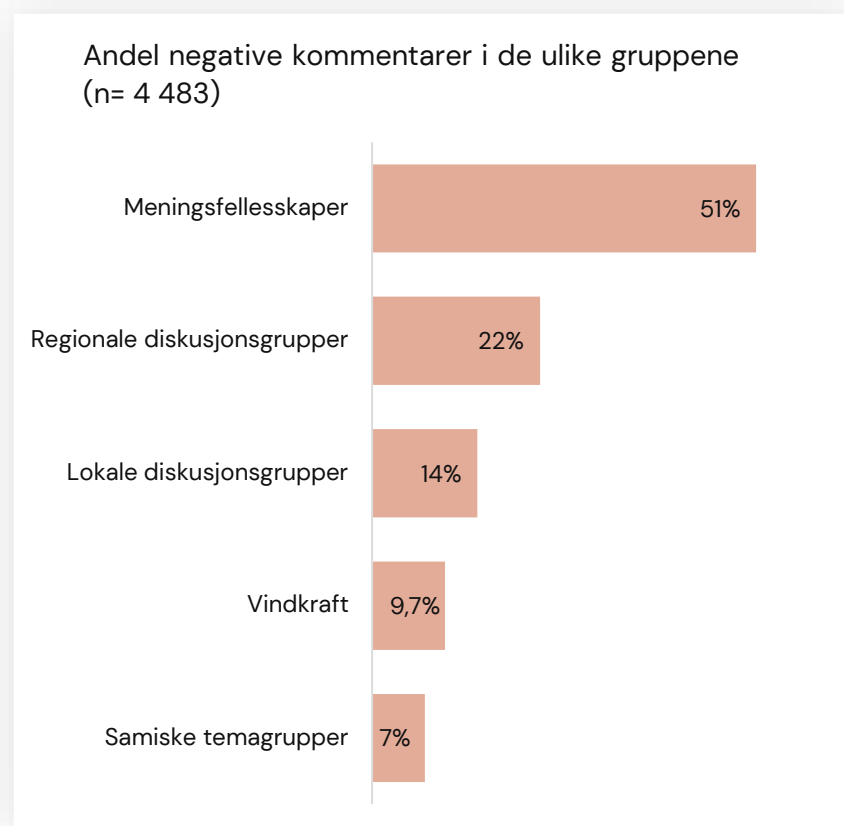
negative
holdninger

Facebook-grupper som diskuterer samisk tematikk

Rapportens datagrunnlag består av et bredt spekter av grupper hvor samisk tematikk diskuteres. Gruppene kan deles opp i fem ulike hovedkategorier. «Meningsfellesskaper» er grupper med et felles politisk ønske om å begrense samiske rettigheter på bakgrunn av urfolkstatus. «Regionale diskusjonsgrupper» og «Lokale diskusjonsgrupper» er grupper som er ment for å diskutere og informere om et bredt spekter av saker som omhandler byer og tettsteder i Nord. «Samiske temagrupper» er grupper der det diskuteres ulike temaer som angår samer, eksempelvis reindrift. «Vindkraft» inneholder grupper som har et standpunkt i vindkraft-debatten.

Diagrammet illustrerer at det er i Facebook-grupper som er opprettet som politiske meningsfellesskaper at andelen negative holdninger og ytringer er størst. Det er ikke overraskende at enkelte av disse gruppene er et særlig sted for spredning av visse typer holdninger og stereotyper.

I de regionale og lokale diskusjonsforumene ser vi at henholdsvis 22% og 14% av alle kommentarer som nevner samisk tematikk inneholder negative holdninger. Det kan argumenteres for at dette også viser at negative holdninger til samer er utbredt i mer generelle forum.

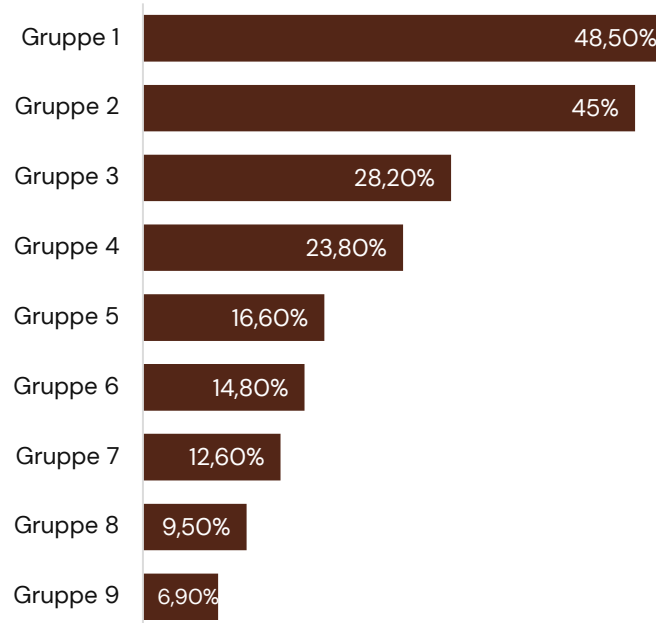
Flere grupper domineres av negative holdninger og stereotypier

Aktiviteten i kommentarfeltene og graden av negative holdninger og stereotypier som deles i de ulike Facebook-gruppene varierer. I gruppen med høyest aktivitet er det skrevet nesten 1 900 kommentarer med samisk tematikk i analyseperioden, mens i andre grupper er aktiviteten betydelig lavere. Diagrammet til høyre viser de Facebook-gruppene som inneholder kommentarer med høyest andel negative holdninger og stereotypier om samer. I «Gruppe 1» og «Gruppe 2», hvor negative kommentarer er mest utbredt, gjelder dette nesten halvparten av alle kommentarer som nevner samisk tematikk.

Funnene våre viser at negative holdninger til samer er svært utbredt i enkelte typer Facebook-grupper. Dette er særlig grupper som er opprettet nettopp som meningsfelleskaper for personer som deler visse holdninger til samiske spørsmål og rettigheter. Det er likevel grunn til å være obs på ekkokammereffekten i gruppene, hvor holdninger og oppfatninger forsterkes gjennom repetert kommunikasjon og mangel på motstridende synspunkter.

Det er mye som tyder på at holdninger og fakta som deles i disse gruppene også sprer seg til andre typer diskusjonsforum, eksempelvis kommentarfeltene til medier og politikere. Dette ser vi særlig i diskusjoner om samers urfolksstatus og særrettigheter.

Facebook-grupper med høyest andel negative kommentarer (n=4 881)*

*Diagrammet tar utgangspunkt i grupper hvor det minimum er postet 70 kommentarer totalt. For å hindre at fokuset blir på enkeltgruppene, og ikke på de bredere linjene, er gruppene anonymisert.

Eksempler på kommentarer i Facebook-gruppene

Mange av de samme negative holdningene og stereotypiene i mediene- og politikernes kommentarfelt finner vi også i gruppene – ofte bare mer eksplisitt.

Bruker shdhdf7

Mer enn 40 prosent av norsk territorium er avmerket på kartene som samiske områder. I det stille merkes kartene om med navn som folk flest ikke kjenner til. Hvordan kan dette pågå i et demokrati som Norge....

Bruker fdkghsk88

Forestillingen om at det finnes en tradisjonell reindrift er blitt en tradisjonell vrangforestilling.

Bruker 928485hjhd

Lappenes URFROLK-status etter ILO 169 må fjernes. Likheter for alle norske borgere. Ingen særrettigheter til Lappene basert på rase-etnisitet.

Bruker sfkhsgh234

Blir greit om Karasjok vinner fram i retten, da kan alle kommuner gjøre det samme og kan da hive ut reindrifta av kommunen sin. Blir helt fantastisk å være herre i eget hus.

Bruker 67hgfre

Det som er skremmende er hva de samiske aktivistene klarer å lirke under huden på politikerne på tinget. Når skal fakta og historien bli behandlet som den bør, uten falskhet og feilinformasjon.

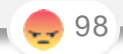

Bruker 4755jhede

Offer-rollen har for denne gruppen vært selve mantraet for stadig å få seg tildelt mer makt på bekostning av majoritetsbefolkningen - spesielt i nord.i

Bruker sjdhf7t

Samebevegelsen betrakter jeg som en terror rasistisk folkegruppe som ikke engang er eget folk., hverken genetisk eller kulturellt.

Bruker djgg9

Om vi Norske bedrar NAV med 1promille av det Samene har tusket til seg hadde de fleste fått lenge fengsel. Vi vet og forstår grenser mellom hederlige forhold og bedrag

66

66

66

66

GPT-4 som
metode

Bruk av ny kunstig intelligens

Som en del av dette prosjektet har vi brukt OpenAI sin store språkmodell, GPT-4, til å automatisk klassifisere kommentarer fra Facebook-grupper. Det har vi gjort for å undersøke hvordan denne nye teknologien kan brukes til å kartlegge problematisk innhold på internett. Vi har kun brukt GPT-4 til å vurdere en avgrenset del av datasettet i dette prosjektet.

GPT-4 er en kunstig intelligens av typen nevralt nettverk. Den er den største av modellene i GPT-serien og ble publisert i mars 2023.

Slike språkmodeller trenes ved å presenteres for store mengder menneskeskrevet tekst, og lærer å forstå sammenhengen mellom ord og konteksten de forekommer i. De mest grunnleggende slike språkmodeller kan ta imot en ufullstendig setning og gjøre en forutsigelse av det neste påfølgende ordet i setningen. Om den for

eksempel tar inn setningen "Hovedstaden i Norge er", vil den si at det mest sannsynlige påfølgende ordet er "Oslo". Andre mindre sannsynlige ord kan være "flott" eller "nydelig", mens et ord som f.eks. "vaklevoren" vil være ekstremt usannsynlig.

Store språkmodeller som GPT-4, som er trent på veldig store mengder tekst, får både en mer nyansert språkforståelse, og en stor mengde kunnskap. Dette gjør den i stand til å løse et bredt spekter av oppgaver, som for eksempel å programmere eller besvare komplekse juridiske spørsmål.

Dessuten er GPT-4 en *generativ* modell, noe som betyr at den kan generere ny tekst i tråd med en instruksjon eller *prompt*. På det grunnlaget kan man skrive en detaljert og presis instruksjon for å få modellen til å løse en stor variasjon av oppgaver, noe som gjør den til et svært fleksibelt verktøy.

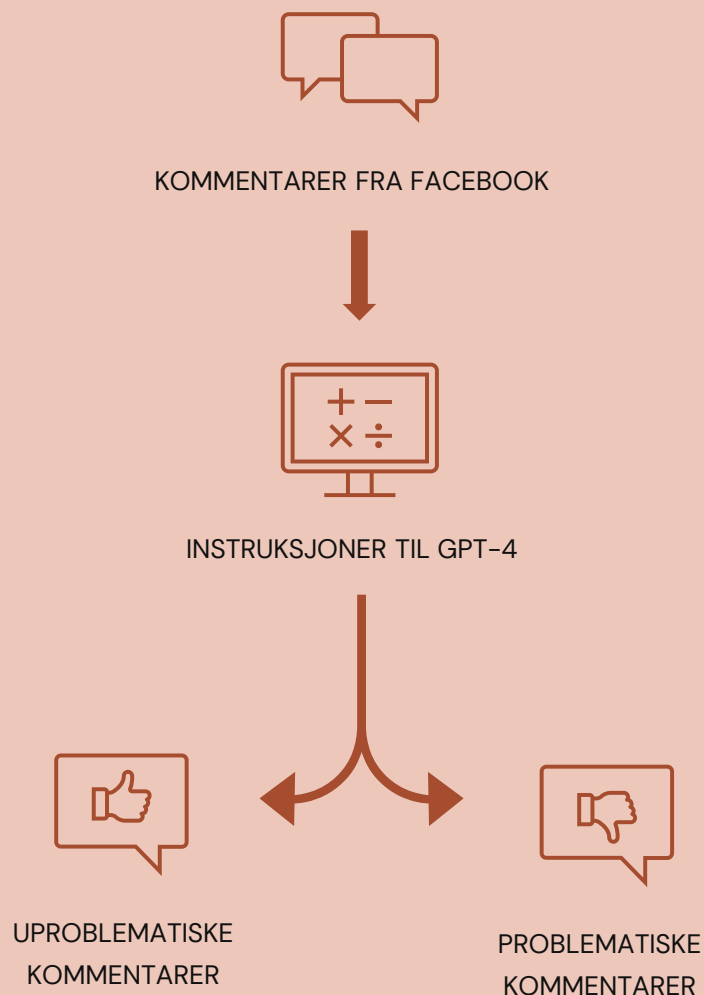
Personvern hensyn og datalagring

Fordi GPT-4 er utviklet av et amerikansk selskap har vi vært svært opptatt av hvordan personvern hensyn og datalagring håndteres ved bruk av tjenesten. I mars 2023 ble det klart at det italienske datatilsynet la ned et midlertidig forbud mot bruk av ChatGPT, på grunn av mulig brudd på GDPR. I april ble tjenesten igjen tillatt i Italia, etter at OpenAI gjennomførte nødvendig endringer.

Det er viktig å understreke at ChatGPT og GPT-4 er to forskjellige tjenester. I dette arbeidet har vi ikke brukt ChatGPT, men et API som tilgjengeliggjør OpenAIs GPT-4 modell.

Bruk av disse modellene følger OpenAI sin personvernpolitikk som blant annet spesifiserer at bruk av GPT-4 følger GDPR, og at OpenAI ikke trener modellene sine på data som analyseres av modellen. Dessuten kan man selv bestemme hvor lenge OpenAI lagrer data. Standard oppbevaring av data er 30 dager, men vi har valgt null dager.

Trinn for trinn: Negative holdninger og stereotypier om samer

For å identifisere kommentarer som inneholder negative holdninger og stereotypier om samer som folkegruppe, har vi instruert GPT-4 til å klassifisere kommentarer i vårt datasett ut fra den samme kodemanualen som de menneskelige annotørene brukte for medie- og politikersidene.

Spesifikt har vi bedt GPT-4 om å kategorisere kommentarer i en av seks kategorier. Disse er tidligere omtalt på side 19.

For at få ytterligere innsikt i GPT-4s klassifisering, ba vi den om å gi en begrunnelse for hver kommentar som den klassifiserte som negative mot samer.

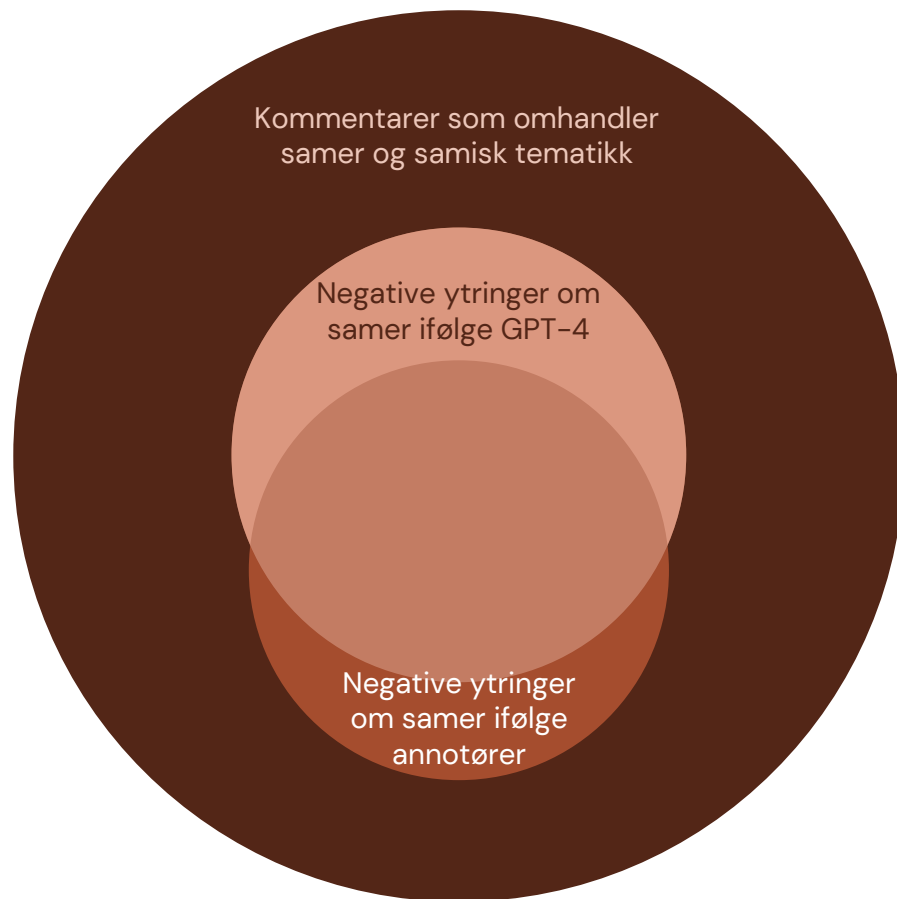
Validering av metoden

For å kunne ha noen tillit til resultatene som GPT-4 leverer, må vi validere hvor godt klassifiseringen dens samsvarer med den menneskelige tolkningen av kommentarer knyttet til den aktuelle tematikken. I den sammenheng har vi fått GPT-4 til å klassifisere alle de tidligere nevnte kommentarene fra medie- og politikersider, og sammenliknet GPT-4s klassifisering med de menneskelige klassifiseringene.

Som det fremkommer av figuren til høyre har GPT-4 en god andel falske positive (ca. 13%), dvs. kommentarer som GPT-4 mener kan kategoriseres som å inneholde negative ytringer mot samer men som de menneskelige annotørene mener ikke gjør det. Andelen falske negative er dog lav (ca. 6%), noe som betyr at den i stor grad fanger opp de fleste kommentarene som de menneskelige annotørene mener inneholder negative ytringer mot samer. Kombinasjonen av disse kan uttrykkes i en F1-score: et tall mellom 0 og 1 som beskriver hvor treffsikker en slik klassifiseringsmetode er, som for vår metode er 0.67.

For å ikke over- eller underestimere omfanget av negative kommentarer i Facebook grupper har vi korrigert for denne skjevheten i det endelige resultat. Dette gir en andel på 37% negative kommentarer.

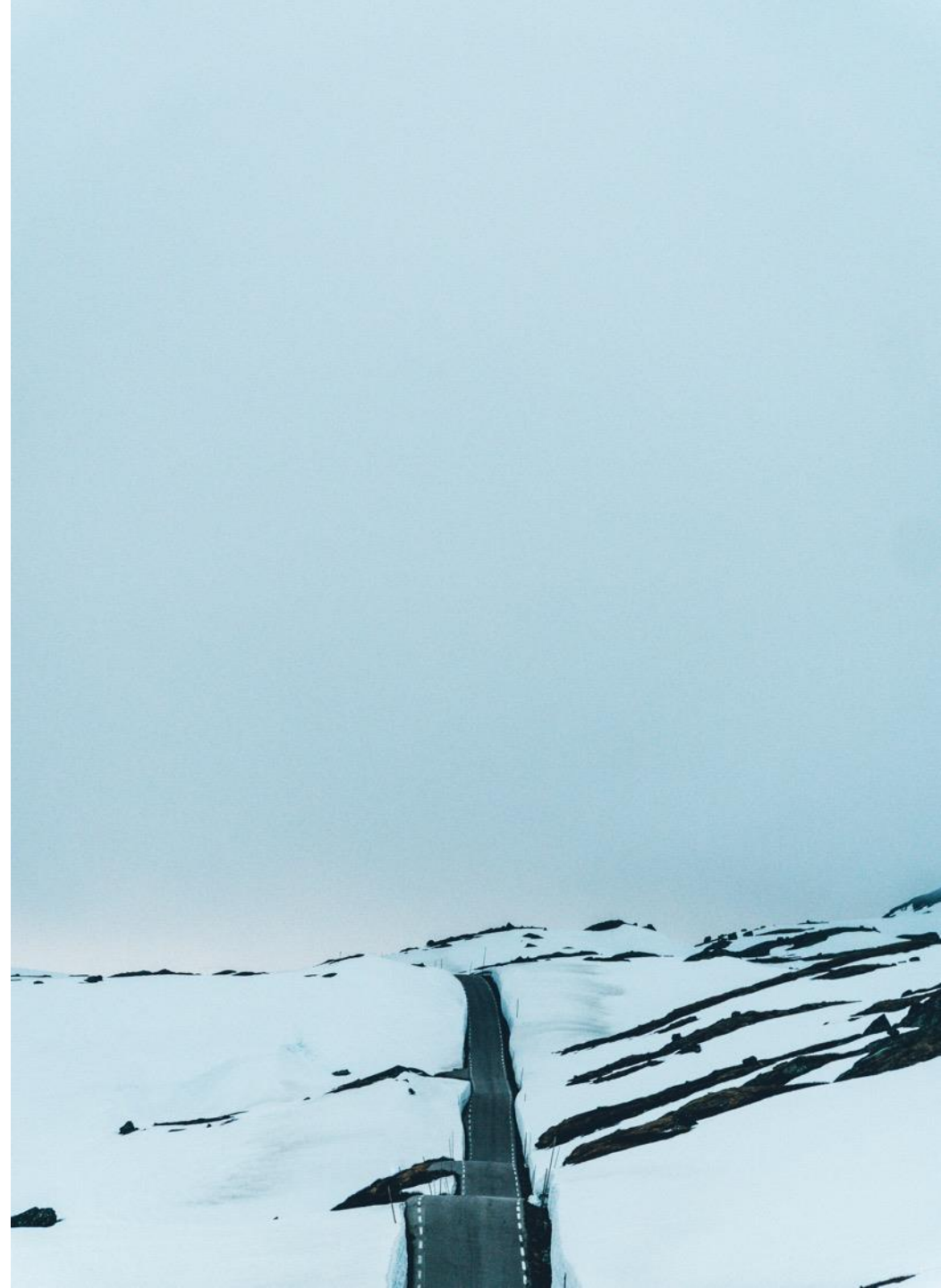
Kort oppsummert kan vi si at metoden jevnt over samsvarer med de menneskelige vurderingene, men at den i noen grad har en tendens til å kategorisere nøytrale kommentarer som negative ytringer mot samer.

Metodiske utfordringer

Siden GPT-4 ikke er utviklet av oss, har vi liten innsikt i hvilket grunnlag den har for de ulike beslutningene den gjør. Vår eneste innvirkning på denne prosessen er gjennom instruksene vi gir den i forkant av at den analyserer dataene, noe som gjør det utfordrende å spisse modellen til å fatte de beslutningene vi ønsker.

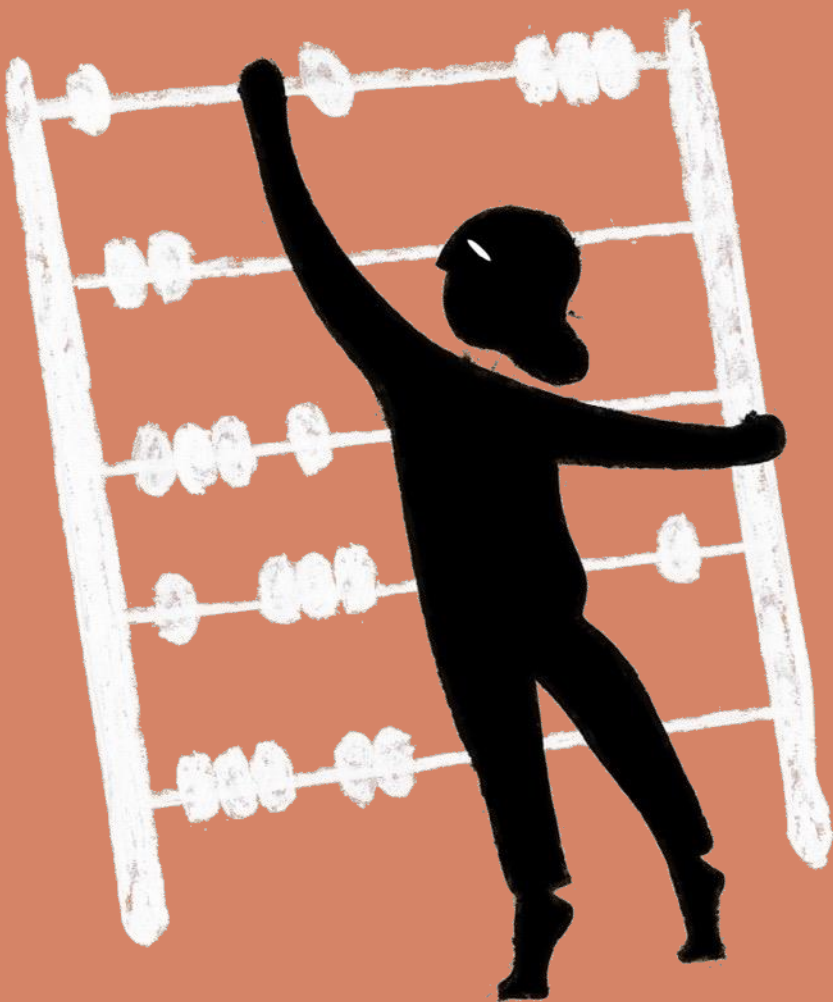
Etttersom modellen kun forholder seg til hver enkelt kommentar individuelt, har den ingen oppfatning av konteksten rundt, og den har bl.a. problemer med å forstå at kommentarer som gjengir andre personers problematiske holdninger ikke nødvendigvis er et uttrykk for de samme holdningene.

Referanser

1. Norges institusjon for menneskerettigheter – NIM (2022), *Holdninger til samer og nasjonale minoriteter i Norge*, tilgjengelig fra: <https://www.nhri.no/2022/rapport-holdninger-til-samer-og-nasjonale-minoriteter-i-norge/>, besøkt 1. august 2023
2. SAMINOR 1 og 2. Helse- og levekårsundersøkelsen i områder med samisk og norsk bosetting, SAMINOR, Universitetet i Tromsø, tilgjengelig fra: https://uit.no/research/saminor_no, besøkt 14. september 2023
3. Berg-Nordli, M. og Gaski (2023), H., *Samer*, «Store Norske Leksikon», tilgjengelig fra: <https://snl.no/samer>, besøkt 30. august 2023
4. Ibid.
5. Ibid.
6. Statistisk sentralbyrå (2022), *Samiske forhold*, besøkt 30. august 2023, tilgjengelig fra: <https://www.ssb.no/befolkning/folketall/statistikk/samiske-forhold>
7. Bufdir (2023), *Samisk kultur, historie og befolkning*, tilgjengelig fra: <https://www.bufdir.no/nasak/samisk-kultur-historie-og-befolkning/>, besøkt 30. august 2023
8. Sametinget (2023), *Om Sametinget*, tilgjengelig fra: <https://sametinget.no/om-sametinget/om-sametinget/>, besøkt 30. august 2023
9. Midtbøen, Arnfinn H. (2015), *Diskriminering av samer, nasjonale minoriteter og innvandrere i Norge : En kunnskapsgjennomgang*, Institutt for samfunnsforskning (ISF), tilgjengelig fra: https://samfunnsforskning.brage.unit.no/samfunnsforskning-xmlui/bitstream/handle/11250/2440432/ISF-rapport_2015_1_v3_endret.pdf?sequence=3&isAllowed=y, besøkt 30. august 2023
10. Ketil Lenert Hansen. «Selvopplevd diskriminering av samer i Norge.» *Samiske tall forteller* 9. 2016
11. Hansen, K. L. & Skaar, S. W. (2021). *Unge samers psykiske helse – En kvalitativ og kvantitativ studie av unge samers psykososiale helse*. Mental Helse Ungdom, Universitetet iOslo, Universitetet i Tromsø).
12. Op.cit., Norges institusjon for menneskerettigheter – NIM (2022),
13. Ibid.
14. Op. cit., Hansen & Skaar (2021)
15. Op. cit., NIM (2022)
16. NRK Nordland (2019), *Dømt for hatefulle ytringer mot samer*, tilgjengelig fra: https://www.nrk.no/nordland/domt-for-hatefulle-ytringer-mot-samer_-_en-seier-for-alle-samer-i-norge-1.14410857, besøkt 30. august 2023
17. Likestillings- og diskrimineringsombudet (2019), *Hatytringer og hatkriminalitet*, tilgjengelig fra: https://www.ido.no/globalassets/_ldo_2019/O3_ombudet-og-samfunnet/rapporter/hatefulle-ytringer/hatytringer_og_hatkriminalitet_rapport.PDF, besøkt 30. august 2023
18. Kommunal- og distriktsdepartementet (2020), *Hvem er urfolk?*, tilgjengelig fra: <https://www.regjeringen.no/no/tema/urfolk-og-minoriteter/samepolitikk/midtspalte/hvem-er-urfolk/id451320/>, besøkt 30. august 2023
19. Ibid.
20. Sametinget, *Urfolksbegrepet og urfolksrettigheter*, tilgjengelig fra: <https://sametinget.no/internasjonalt-arbeid/internasjonale-konvensjoner-og-urfolksrettigheter/fns-urfolksrettigheter/urfolksbegrepet-og-urfolksrettigheter/>, besøkt 30. august 2023
21. Ibid.
22. Op. cit., Hansen & Skaar (2021)

Analyse & Tall

Analyse & Tall er et skandinavisk analysebyrå, bestående av sosiologer, medievitere, antropologer, utviklere, designere, astrofysikere, økonomer, retorikere og samfunnsvitere.

Vi produserer analyser, underviser, rådgir, formidler og utvikler nye samfunnsvitenskapelige metoder – for å bedre forstå verden rundt oss.

Vårt formål er å skape et mer demokratisk, likt og sosialt rettferdig samfunn. Vi har omlag 30 medarbeidere og eiere fordelt på kontorer i København, Aarhus og Oslo. Vi er demokratisk organisert og har derfor skiftet ut hierarki og lederlønninger med medbestemmelse og likelønn.